Բ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 560 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885 (Ն· Տ·) 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885 — 16 ՍԵՊՏԷՄԲԵՐ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒԻՆԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԳԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Dérmen han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արժէք	200
» »	Վեցամեայ	» »	100
» »	Եռամեայ	» »	50
Գաւառաց »	եւ տեղական		
	թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական			
	թղթատարով վեցամեայ	» »	120
Օտար երկիրներ	տարեկան	ֆրանք	56
» »	վեցամեայ	»	28

Դուրս զրկուած թղթերոց ծանօթ. ծախքը ընթերնուելոյն վրայ է, խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆԵՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԴԵՐՆ ԷՃԷՆԱՅԻ
Գրաքննութեան ֆէտուամբ, Գալաթիոյ, Տէրէքեան-խանի

ՎԵՀ· ՄԱԿԱՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
Ի ԹԻՖԼԻԶ

Ամսոյս 24ին երեկոյեան 7 ժամին Նորահաստատ Հայրապետը բարեհաճեցաւ ընդունել Ներսիսեան Ազգային Հոգեւոր Դպրանոցի Հոգաբարձութիւնը։ Այս առաջին անգամն էր որ 1884ի կաթողիկոսական ընտրութիւններից յետոյ պատեհ համարեցինք իբրեւ Հոգաբարձու ներկայանալ այն ժամանակուայ տեղակալ և ներկայ Կայսերահաստատ կաթողիկոս Տ. Տ. Մակարին։ Վեհափառը շատ փոքր է փոխուել. իւր 74 ամեայ մեծ հասակից շատ աւելի պակաս է երեւում. ինքը առոյգ, դէմքի գոյնը միանգամայն առողջ և նոյն ինքնատիրապետութեան արտայայտութիւնն ունի, որ միշտ նորա յատկանիշն է եղած։ Թէև մեծամեծ հոգսեր ինչպէս երեւում է զրաղեցնում են նորան, բայց զլխաւորապէս ժպիտը աւելի յաճախ է փայլում նորա ծանրախոհ դէմքի վերայ։ Խօսակցութիւնը և յայտնած կարծիքները մի հաստատուն որոշ աշխարհայեցութեան բնութիւնն են կրում։

Սրբազան Արիստակէսը հոգաբարձութեան նախագահը առանձին առանձին ներկայացրեց Պ. Պ. հոգաբարձուներին և տեսչին։ Հայրապետը մի քանի հարցեր առաջարկելուց յետոյ երթեւեկի աշակերտների և դիւերօթիկների մասին, ուսուցչաց կազմակերպութեան մասին և այլն, անցաւ այն խնդիրներին, որոնք հետաքրքրում էին հոգաբարձութիւնը, նոյն իսկ իւր առաջնորդութեան ժամանակ՝ և այժմ եւս, չլուծուած մնալով, պահպանում են իրանց թարմութիւնը։ Այս խնդիրների շարքում առաջին տեղը բռնում է մի որոշ և հաստատ ծրագրի կարեւորութիւնը Դպրանոցի համար։ Յայտնի է, որ այս հաստատութեան մէջ նոյն իսկ դասատուների քանակութիւնը փոփոխվում է զանազան պատահական պատճառներով. ծրագրի առուիթով խօսեցան երկու հոգաբարձուք Պ. Եանգուլեանը և Պ. Բարայեանը. որոնք այս առիթը յարմար միջոց համարեցին իրանց տարաձայնութիւնը այս խնդրի նկատմամբ, Վեհափառ Հայրապետի ներկայութեամբ պարզել։ Կաթողիկոսը վերջ դրեց անուղղակի վիճաբանութեանը յայտնելով որ «եօթանասնամեայ մի հաստատութիւն այսպէս անձեւ մնալ կարող չէ. անհրաժեշտ է մի որոշ կազմակերպութիւն տալ Ներսիսեան Դպրանոցին. մի խնդիր, որ պէտք է զբաղեցնէ իրան, երբ հերթական հարցերը ողորմութեամբ Աստուծոյ յաջող ելք կը ստանան»։ Այնուհետեւ Հայրապետը անցաւ Դպրանոցի շինութեան խնդրին և յայտնեց այն միտքը թէ ցանկալի է որ նոր շինութիւնը կառուցուի այն դպրոցապատկան հողի վերայ, որ գտնվում է Վանքի Մայր եկեղեցու հանդէպ։ Դպրոցը դարձեալ եկեղեցին և Ուսումնարանը մերձեցնել միմեանց, սերտ կապերով կապել։ Նկատեց Կաթողիկոսը. հոգաբարձու Պ. Հաքիմեանը ներկայացրեց Նորին Վեհափառութեան ուշադրութեանը այն հանգամանքը, որ Դպրոցը դատաստանական վէճերունի այն անձանց դէմ, որոնք կառուցած ունին տներ այդ հողի վերայ։ Այդ վէճերը ծագել են հոգեւոր իշխանութեան թուլութեան շնորհիւ, որ երկար տարիների ընթացքում չէ պահանջել հողի վարձադրամը։ Պ. Բարայեանը նկատեց, որ առողջապահական տեսակէտից այդ գետինը անյարմարութիւններ ունի և եթէ Դպրանոցի այժմեան տեղը ընդլայնանայ, Աղէքսանդրեան այգու կողմը, համեմատաբար շատ աւելի յաջող պայմանների մէջ կը դտնուի։ Վեհափառը յայտնելով որ շինութեան խնդիրը լուրջ ուշադրութեան արժանի է, նկատեց որ հոգեւոր իշխանութեան թուլութիւնը այս դէպքում բացատրվում է անչուշտ կապալառուների թշնամանքի աղքատիկ դրութեամբ։

Այնուհետեւ անցնելով Դպրանոցի դրամական գործերին՝ յայտնեց իւր գոհունակութիւնը, որ Հոգաբարձութեանը յաջողել է պահպանել իրան յանձնած դրամագլուխները և անշարժ կալուածները մինիմարական դրութեան մէջ։

Օրհնելով Հոգաբարձութիւնը Նորահաստատ Կաթողիկոսը խնդրեց շարունակել գործը մինչեւ Հոգաբարձական նոր ընտրութիւնները, որոնք քանի մի ժամանակից յետոյ միայն կը նշանակուին և յայտնեց իւր յոյսը, որ ամենքեան կայսիկցին նորան, երբ կազմուելու լինի հոգեւոր Դպրանոցների ընդհանուր ծրագիրը և որոշվում լինի սոյն Դպրանոցների յարաբերութիւնը և կապը Ս· Էջմիածնի հետ։

Հայրապետի այս տեսակցութիւնը Հոգաբարձութեան հետ տեւեց երեք քառորդ ժամ։

(ԱՐՁԱԳԱՆԳ)

Ամսոյս 14ին Նորին Վեհափառութեանը պատիւ ունեցան ներկայանալ Բագուայ քաղաքագլուխ դէյլըստվիտէնի ստաստի սովետնիկ Դեսպոտ-Զինովիչ և բժիշկ Ա. Վարշամեանցն, որոնք և դիմեցին Վեհափառ Կաթողիկոսին հետեւեալ խօսքերով։

«Ձերդ Սրբութիւն, շնորհաւորում է Բագու քաղաքի համայն բնակչութիւնը, Ձեր գալուստը և բարձրանալն ի Գահ Կաթուղիկոսութեան ամենայն Հայոց 60 հազար բնակչից 15 հազարը Հայ է, Հայերը հարուստ են և առատաձեռն, Բագուն համարեա՝ միջազգային քաղաք է դարձած, Հայերը իրանց թիւն համեմատ պէտք է ունենան և բաւականաչափ հոգեւորականաց դաս, այն ինչ միայն երկու քահանայ ունի։ Ինչպէս Ձերդ Վեհափառութիւնը յայտնի է Բագուն այժմ նահանգական քաղաք է դարձած, այն ինչ Հայոց կառավարութիւնը դեռ չարունակում է մնալ Նամախում, մենք խնդրում ենք և մեր քաղաքի Հայ բնակչաց կողմից, որ Դուք ուշադրութիւն դարձնէք այդ կարեւոր հարցի վերայ, որով Հայերը կունենան իրանց թիւ և ընդունակութեանց համապատասխան և հոգեւորական դասի արժանաւոր ներկայացուցիչ։

Ընդ սմին և թոյլ տուէք մեզ խնդրել, Ձերդ Սրբութիւն, մեր քաղաքի դիմաց, որ այժմ կամ երբ և է արժանացնէք մեզ Ձեր Բարձրագոյն այցելութիւնը և օրհնութիւնը և մի բարոյական զարկ տալ Ձեր բանաւոր հօտին բանալու հիւանդանոց, աղքատանոց և այլ բարեգործական հիմնարկութիւնք»։

Նորին Վեհափառութիւնը շնորհակալութիւն յայտնելով թէ Բագու քաղաքի բնակչաց և թէ յարգելի նոցա ներկայացուցչաց, ընդ նմին ասաց եւ այն թէ Ինքն աչքի առաջ ունի Հոգեւոր Վարչութիւնը ինչպէս Շամախուց Նոյնպէս և մի քանի այլ կէտերից փոխադրելու այն կեդրոններն, ուր գտնվում են Տեղութեան Վարչութիւնք, որպէս զի դիւրացնուի երկու Վարչութեանց փոխադարձ յարաբերութիւնքը։

Նորին Վեհափառութիւնը շնորհակալութիւն և գոհունակութիւն է յայտնում Նորին Դեղապանցութեան պարոն քաղաքագլխին, որ նա այդպիսի համակրութեամբ է վերաբերվում դէպի Բագուայ Հայ ազգաբնակութիւնը եւ ի սրտէ հոգ է տանում նորա յառաջադիմութեան մասին, բայց և ցաւում է, որ նոյն քաղաքումը երկրի արդիւնքից շահվում են ոչ թէ տեղացիք, այլ աւելի օտար երկրացի–եկողները։

Խոստանում է Վեհափառը, երբ եւ իցէ այցելել ի Թիւս այլ քաղաքաց եւ Բագուին և բարոյապէս օժանդակել նորա բարոյական և հոգեւոր բարգաւաճմանը և մխիթարութեանը և թէ, ժարմով հեռու է թէպէտև, բայց մտքով միշտ եղել է նա իւր հօտին հետ։ Նաեւ Բագուանակից շահերը միշտ մոտ է եղել իւր սրտին և այժմ օրհնում է Ն· Պ. Պ. քաղաքագլխին, բժիշկին և Բագուայ քաղաքի համօրէն բնակչաց։

Ամսոյս 21ին և 22ին Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեցաւ այցելելու Թիֆլիզի բոլոր հայ եկեղեցիները։

Ամսոյս 23ին և 24ին Նորին Վեհափառութեան ներկայացան Հայաբնակ բարեգործական և Կովկասի Հայոց բարեգործական ընկերութեան ներկայացուցիչք։ Վեհափառ Հայրապետն օրհնեց նոցա գործունէութիւնն և ցանկացաւ նոցա ապագայում աւելի յաջողութիւն։

Ամսոյս 24ին առաւօտեան 11 ժամին Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեցաւ այցելելու Ներսիսեան ազգային դպրոցը։ Դպրոցի վարչութեան անդամք, ուսուցիչք և աշակերտք հաւաքուած դահլիճում սպասում էին Նորին Վեհափառութեան դալստեան։ Հայկարանութեան ուսուցիչ բարեկրօն Բարդուղիմէոս վարդապետն և արժ· հայր աւագ քահանայ Յարութիւն Սուղանճեանցը կարդացին ճառեր դրոց լեզուաւ։ Վեհափառ Ցերը դպրոցի անցեալը թողնելով, որ նկարագրած էին վերոյիշեալ ճառերում, ապագայի համար, պատմեց, որ այսուհետեւ իր կեանքն իրան չէ պատկանում, այլ եկեղեցւոյ պայծառութեան և ազգի զաւակաց դաստիարակութեան։ Նորին Վեհափառութիւնը դպրոցի սանիկներին օրհնելով և խրախուսելով հասկացրեց, որ ազգը և եկեղեցին նոցանից է սպասում իւր ապնիւ և արդիւնաւոր սպասաւորները, ուստի և հարկ դրեց նոցա վերայ արի լինել ուսման մէջ և համեստ ազգայ վարուց և բարուց մէջ։ Ապա Նորին Վեհափառութիւնը այցելեց դպրոցի գրադարանն ու թանգարանն, որոց վերայ առանձին ուշադրութիւն դարձրեց։

—Վեհափառ Հայրապետն ամենայն Հայոց Մակար ամսոյս 25ին թողեց Թիֆլիզն և ուղի ընկաւ դէպի ս· Աթոռն Էջմիածնի, երկաթուղւոյ դնացքով մինչեւ Աղստաֆա, ուր կը դիւրէ, Միւս օր կը դիւրէ Դիլիջանում, երրորդ օրը Սուխոյ Ֆոնտան իջեւանում, ապա Երեւանում և ամսոյն 30 կը ժամանէ Ս· Էջմիածին։

(ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ)

ԱՆՑԵԱԼԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ
(ՄՇԱԿԻ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

Մօտ մի տարի ու կէս է արդէն որ հայոց հասարակութեան մէջ լսելի չէր Մշակի ձայնը։ Կուզենայինք ներկայ համարում մի կարճ տեսութիւն անել այն բոլոր, ամենանշանաւոր անցքերի մասին, որոնք կատարուեցան հայոց կեանքի մէջ Մշակի բացակայութեան ժամանակ։

Մեր ընթերցողները շատ լաւ գիտեն որ 1884 թուին կաթողիկոսի ընտրութիւններին Մշակի առաջարկած կանդիդատը Լուսաւորչի աթոռի համար Ներսէս Վարժապետեանն էր։ Եւ նա ընտրվեցաւ ամենայն հայոց կաթողիկոսացու առաջին կանդիդատ, բայց դեռ Թադաւոր Կայսրից չհաստատված վախճանվեցաւ։

Մշակը այնքան խօսեց իւր ժամանակին այդ նշանաւոր մարդու վրա, որ այժմ նորից երկար խօսել հանդուցեալի արժանաւորութիւնների մասին աւելորդ է։ Այնուամենայնիւ մենք չենք կարող այստեղ չը յիշել որ Ներսէսի, հայերի մէջ ներկայ դարի այդ ամենամեծ մարդու մահը մի անվերադառնալի կորուստ էր։ Ներսէսը, թէև դեռեւս երիտասարդ,—նա վախճանվեց 46 տարեկան հասակում,—միացնում էր իւր մէջ թէ վարչական մարդու տաղանդը և թէ հոգեւոր հովուի բոլոր արժանաւորութիւնները։

Ներսէսը և որպէս կրօնական անձնաւորութիւն ընդհանուր յարգանք էր վայելում իւր լայն գաղափարների, իւր մարդասէր ոգու պատճառով։ Նա կատարեալ յարգանք էր վայելում ոչ թէ միայն հայ–լուսաւորչական համայնքից, բայց և այլակրօն հայերը, նոյն իսկ մահմետական թիւրքերը չատ անգամ դիմում էին նորա։ Երբէք եղած չէր որ Կ· Պոլսի պատրիարքը վայելէր Ներսէսի նման ընդհանուր ժողովրդականութիւն, վայելէր այդքան յարգանք եւրոպական մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչների, դիպլոմատիայի շրջանակներում։

Եթէ մեր լրագրերը գոյութիւն ունենար Ներսէս սրբազանի մահուան րօպէին, մենք այդ անվերադառնալի կորուստից յետոյ անշուշտ մեր ձայնը կը տային թրիմեան հայրիկին, որպէս կաթողիկոսացուի։ Սա էլ Ներսէսի պէս ունի ահագին ժողովրդականութիւն ոչ թէ միայն հայերի, բայց և թիւրքերի, եզիդիների, քիւրդերի մէջ։ Թիւրքաց Հայաստանի սովի ժամանակ նա թէ նիւթապէս օգնում էր և թէ բարոյապէս քաջալերում էր անխտիր բոլոր ազգութիւնների կարօտեալներին։ Վասնի թէ թուրքը և թէ քիւրդը Թրիմեանին հայրիկ է անուանում։ Նա ահագին նշանակութիւն ունի, որպէս անբիծ մարդ։ Նա յայտնի է նոյնպէս որպէս վերին աստիճանի տաղանդաւոր քարոզիչ։

Ներսէսի մահից յետոյ նշանակվեցան կաթողիկոսական նոր ընտրութիւններ, որոնք և կատարվեցան ներկայ 1885 թուին։

Այդ ժամանակ Էջմիածնում ժողովված հայոց ազգի թէ աշխարհական և թէ հոգեւորական ատաստանները վերջացրած էին իրանց ընտրութիւնները։ Ընտրվեցան կաթողիկոսական երկու կանդիդատներ, ինչպէս և պահանջում է «Պոլօժէնիէ» և այդ երկու եպիսկոպոսների անունները ուղարկվեցան ի հաստատութիւն ռուսաց կառավարութեան։ Այդ երկու կանդիդատներն էին՝ Մելքիսեդէկ Մուրադեան և Մակար Մարիկոնեան։ Առաջինը ստացել էր աւելի ընտրողական ձայներ, քան թէ երկրորդը։ Բայց աւելի ձայն ստանալ այնպիսի ընտրութեան մէջ, որ օրէնքով չէ կարող ընդունուել համարվել, չէ նշանակում, ինչպէս որ սովանք կարծում էին, ընտրված լինել։ «Պոլօժէնիէ» ասված կանոնադրութեան հիման վրա հայոց ազգից կախված է ընտրել կաթողիկոսական երկու կանդիդատ և երկու անուններն էլ ներկայացնել ի հաստատութիւն ռուսաց Կայսրի, իսկ Թադաւոր Կայսրից կախված է հայոց ազգի կողմից Իրան առաջարկած երկու կանդիդատներից ընտրել մէկին և հաստատել նրան կաթողիկոս ամենայն հայոց։ Թագաւորը երկու առաջարկածներից ընտրեց Մակար սրբազանին և բարեհաճեց հաստատել նրան կաթողիկոսական աթոռի վրա։

Մինչեւ որ Մակար Սրբազանը եպիսկոպոս էր, նա պատկանում էր մի յայտնի կուսակցութեանը։ Այժմ, երբ որ կատարված իրողութիւն է, որ նա դառել է կաթողիկոս ամենայն հայոց, ընտրութեամբ ազգի և հաստատութեամբ Թագաւոր Կայսրի, այժմ, երբ նա ստանձնել է հայ լուսաւորչական եկեղեցու գլուխ լինելու վեհափառ պաշտօնը, նոյն իսկ այդ բարձր կոչումը դնում է նրան ամեն կուսակցութիւններից դուրս և բոլոր կուսակցութիւններից բարձր։

Առաջ նա կարող էր որ և է քննադատութիւն ընդունել որպէս կուսակցական արտայայտութիւն, այժմ, մենք հաւատացած ենք, որ Վեհափառ Կաթողիկոս դառնալով, նա ամեն հրապարակական քննադատութիւն ընդունելու է, որպէս մի անկեղծ ցանկութիւն օգնել իրան ազգի և եկեղեցու մէջ բարին և չարը որոշելու, ազգի օգնութեամբ և նրա խնտելիգենցիայի հետ միասին ձեռք ձեռքի տուած, ընդհանուր ոյժերով, մեր մէջ եղած չարիքները հեռացնելու։ Վեհափառի այս օրերս արտասանած խօսքերը Թիֆլիսի հայ հոգեւորականութեան առջեւ, բոլորիս համակրութեան արժանի են։ Այդ խօսքերը ամենագեղեցիկ ապացոյց ու դրաւական են, որ նոր ընտրված հայրապետը թողնելով ամեն կուսակցական զգացմունք, մէկ անդամից իրան բարձր դրեց բոլոր կուսակցութիւններից, քանի որ այդ խօսքերը մասամբ արձագանք են ազգի բերանով տարիների ընթացքում մեր պարբերական մամուլի միջոցով յայտնված կարծիքների մեր հոգեւորականութեան գործունէութեան մասին։

Թող նեռուն մեռ ոտ տատնել, որ և դպրոցական հարցի լուծելում Վեհափառի կողմից անելու չանքերը նոյնպէս կարգադրացնեն ազգի ամենայերմ տենչանքները։ Այդ կողմից թող մեզ համար ամենամեծ դրական լինեն Թագաւոր Կայսրի թանգագին խօսքերը, որոնց մէջ Նա յայտնում է, թէ իր սրտին թանգ է հայոց եկեղեցու որդոց հոգեւոր առաջադիմութիւնը։ Հայոց ազգը, որին Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց Իր վերջին հրովարտակի մէջ անուանել Իր «էջելի հայկազեան ազգ», միշտ ծառայեցրել է և ծառայեցնելու է իր դպրոցները համեմատ Վեհապետի ցանկութեան, յոգուտ իր հոգեւոր և բարոյական առաջադիմութեան, բայց և յոգուտ ընդհանուր պետական շահերի։ Այո՛, այդ դպրոցներից են դուրս եկել ռուս աստիճանաւորների թիւում հայազգի ամենալաւ աստիճանաւորները, նրանցից են դուրս եկել ռուս զօրքի հայազգի հերոսներից շատերը։

—= 30 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՈՊԻ

ԶԻԿ–ԶԱԿ
ԿԱՄ
ԿԵՌ–ԲՈՒԹԱՄԱՏ

Ե·

—Անհամ խօսքեր, որք նշանակութիւն չունին ինձ համար։ Բայց ըսէք ինձ··· դուք հարուստ պարտիք լինիլ, հէ՛։

—Չարտուութիւնս չեմ դիտեր, բայց այս դիշեր ստակ մը չունիմ։

—Անուշտ ձաշս վճարելու չափ ունիք, ըսաւ խլրտոն Ծլկա։ Զուարճալի կը լինի եթէ ստակ ունիս ինձմէ։

—Ո՞վ կը կարծէք դիս։ Ես ձեր ճաշին ստակը վճարելու համար սիտը եղանէն աւելի սենիսի դրպանիս մէջ։ Ասկէ դատ, դիս կը ճանչնան այս ճաշարանի մէջ և ապասիկ կուտան ինձ՝ եթէ ուզեմ։

Օլկա վերստին սկսաւ չարունակել զիւր ճաշ, բայց ոչ առաջուան չափ ախորժով, վասն զի կը վախնար որ յուսի կատակողի մը կամ խաբեբայի մը հանդիպած կը լինիր, որ ճաշին ծախքն իրմէ պահանջել տար, և այդ ծախք թեթեւ չէր երեւեր, վասն զի նոյն միջոցին սպասաւորն, որ Պարոն տը Ֆրէսնէի ճաշակին քաջածանօթ էր, կէս խեցգետին, լերդի կարկանդակ մը, և չէչ մը Ռէմէրէրի գինի բերաւ դրաւ սեղանին վրայ։

Ցիչեալ պարոնն սկսաւ ախորժով ուտել, աչքին ծայրէրը դիտելով զՕլկա, որ ևս քան զեւս կը զբօսցնէր զայն։

Զէր զարմանար բաղդագուշակ մը լինելուն վրայ, վասն զի այդ արհեստին բը նական հանգամանքն ունէր, և իւր խաչտարիւ խօսակցութենէն կը հասկացուէր թէ կէս վհուկ մը չէր։ Այդէն կը խորհէր օգուտ մը քաղել այս հաձելի ծանօթութենէ, և կ'ըսէր ինքնիրեն թէ, օրինակի համար, Լուկոսի կոմսուհին ուրախութեամբ յանձն կ'առնուր իրեն հետ քնարչիկի մ'երթալ, որուն ինքն կանխապէս թաձն իւղուելով սովրեցնէր ըսելիքները։

Իսկ աւելի խոր մտերմութիւն ձեռք բերելու փոյթ չունէր, վասն զի առաւել իւր բաղդագուշակ հաձելի էր իրեն՝ քան իւր կին, և չէր ուզեր ձաշէն յետոյ կենալու ստիպել զայն։

Սակայն պէտք էր զայն վերստին տեսնելու հնարաւորութիւնը ապահովել, ուստի անմիջապէս ձեռք առաւ զիւր նախապահատ միջոցներ։

—Կը խորհիմ որ դուք չէք կրնար կամ չէք ուզեր ձեր հասցէն տալ ինձ, ըսաւ։ Բայց ես կրնամ իմ հասցէս տալ ձեզ։

—Շատ լաւ, պատասխանեց Օլկա մինչեւ ցյատակ ըմպելով իւր գաւաթն, ես պարտականութիւն մ'ստանձնած չեմ լինիր։

Ալիբէա այցետոմս մը հանեց թաղթապանակէն և սեղանին սփռոցին վրայ դնելով իւր դրացուհւոյն առջեւ, որ անոր վրայ ակնարկ մը ձգելէ յետոյ գոչեց·

—Ա՛, դուք ազնուական էք եղեր, գերազանց բան։ Ես կը սիրեմ չորհքով մարդիկն, և պարծանք կը համարիմ ինձ որ հանդիպ կը լինիմ անոնց։ Ես, սիրելիս, շատ դրամ չահած եմ կոմսուհիներէ ու մարքիզուհիներէ։

—Ես կը բերեմ ձեզ կոմսուհի մը, երբոր ուզէք, և կրնաք բարձր դին պահանջել անկէ։ Սակայն ես պիտի վճարեմ։ Պահեցէք այս այցետոմս և գրեցէք ինձ երբոր պատրաստ լինիք մեզ ընդունելու։

—Շատ լաւ։ Խօսք կուտամ ձեզ թէ ձեր վրայ դէշ չեմ խօսիր անոր։ Ա՛, դուք մոլորիլ ունիք, և ես որ ի սկզբան դիւրահաւան խօթամիտ մը կը կարծէի զձեզ···

—Շնորհակալ եմ, իշխանուհի՛։

—Օ՛, մի՛ ներանք, մարդ կրնայ սխալիլ. ասկէ դատ, գովեստ մ'է որ կուտամ զձեզ, և գոհ եմ ձեզ հանդիպելուս վրայ։ Աստ եկած ժամանակս կ'սպասէի որ ծանծաղմտոներու պիտի հանդիպէի, կամ ապուշներու, որք կերակուր ուտելու կուգան աստ, և լաւ երիտասարդ մը ելաւ դէմս։

—Ուրեմն, պիտի կրնամ վերստին տեսնել զձեզ։

—Այո՛··· միայն կը յուսամ որ մարդու չէք ըսեր թէ ձաշ կերցուցիր ինձ այս դիշեր։ Այդ բան կը դայլի իմ առուտուրիս։

—Որո՞ն պիտի ըսեմ։

—Այն տիկնոջ զոր ինձ ներկայացնել կ'ուզէք որպէս զի թուղթ բանամ իրեն։ Եթէ գիտնայ աստ ընծրված լինիլս, հաւատ չընծայեր իմ դուշակութեանց։

—Անհոգ եղիք, գերեզմանի պէս լուռ կը կենամ։ Այժմ պատմեցէք ինձ քիչ մը ձեր կեանքը։ Դուք յառաջուց ի վեր քնաչրջիլ՞ եղած էք։

—Ո՛չ։ Բայց շատ տեղ պտրտած եմ։

—Արդէն աշխատա՞ծ էք Փարիզի մէջ։

—Ինչպէս ուրիշ տեղեր։ Գիժբաղդաբար դեռ չկրցի հարստանալ։ Թաւալըզ քար մնանք չկայեր։

—Անհոգ եղիք այդ կողմէ, ես կ'օգնեմ ձեզ։ Առ այժմ, որովհետեւ չէք սիրեր Շամբանիայի գինին, Միւզիկեիի երկրորդ չիշ մ'ալ կը խմէք։ Առաջինն սպառեցաք։

—Զիս գինովցնե՞լ կ'ուզէք։ Այդպիսի փորձ մի՛ ընէք, ճաշը սուզ կը նստի ձեզ։ Տեսնենք ժամը քանի՞ն է։

—Զորոնի մօտ է, պատասխանեց Ֆրէսնէ ժամացոյցը նայելով։

Մինդամայն Օլկա իւր անձեռոցը սեղանին վրայ նետելով ոտքի վրայ ելնելու կը պատրաստուէր։

—Ի՞նչ ճանճ կը խայթէ զձեզ, հարցուց Ֆրէսնէ, դեռ ռուսական աղցանէն չկերան, և սպասաւորն երակ պիտի բերէ։

—Բայց կ'սպասեն զիս։

—Տարփաւո՞ր ունիք ուրեմն։

—Եթէ տարփաւոր ունենայի, ճաշիս ստակը նա կը վճարէր, բայց դուք էք վճարողը։

—Կը յուսաք հաւատացնել ինձ թէ բաղդ գուշակելու պիտի երթաք··· դէս գիշերէն դէս ժամ յետոյ···

—Ինչպէս կ'ուզէք այնպէս հաւատացէք· ես կերթամ։

—Ո՞ւր։

—Արեւելեան երկաթուղին, եթէ կ'ուզէք գիտնալ։

—Ասածիս պէս է, ձեր տարփաւորն ընդունելու կ'երթաք, որ թղթատարի շրջեկառքով պիտի գայ։

—Ո՛չ, կրկին կ'ըսեմ թէ ես տարփաւոր չունիմ, բայց պիտի երթամ։ Ձեր այցետոմն հետս կը տանիմ, և եթէ կ'ուզէք որ գրեմ ձեզ, թող ուշէք երթամ։

—Ներեցէք ինձ գոնէ որ ուղեկցիմ ձեզ կառքով մինչեւ երկաթուղւոյն կայարանն։

—Երբէ՞ք։ Ճաշարանին դուռն հրապարակի կառքեր կան, և ես շեմ վախնար առանձին ուղեւորելէ։ Դուք շարունակեցէք ձեր ճաշը, սիրելի՛ս··· և վատահ եղիք որ քիչ օրէն կը գրեմ ձեզ··· եթէ հանդարտ կենաք։

Օլկա ոտքի վրայ եղած էր արդէն, և Ալիբէա ի զուր աշխատեցաւ վար դնել զայն։ Հարկ եղաւ զիջանիլ անոր կամաց։ Օլկա սեղմեց Ալիբէայի ձեռքն և մեկնեցաւ՝ առանց կարեւորութիւն տալու անդ գըտնուող ճաշազուշկաց չարամիտ ծիծաղներուն։ Արկամարկոտ աչք անոնց նայեցաւ, և ոգերգութեան դշխոյի մը պէս սիրգարար անցաւ դուռը ելաւ սրահէն։

Ֆրէսնէ զարմացեալ մնաց· չէր գիտէր ինչ կարծիք ունենար այդ արարածի վրայ։ Ճաշարանապետը կոչեց և տեղեկութիւն հարցուց։

—Երկու ճաշին ալ ծախքն իմ վրայ է, ըսաւ, կը ճանչէ՞ք զայս տիկին։

—Ո՞չ, պարոն, երբէք տեսած չէի աստ, գրեթէ աներկբայ եմ թէ առաջին անգամ է որ կուգայ։

—Ինձմէ ո՞րչափ առաջ եկած էր աստ։

—Գրեթէ ժամու մը չափ· վարպետը չէր ուզեր ներս ընդունիլ զայն՝ կերպասպարանքին պատճառաւ, բայց ես դիտել տուի թէ օտարուհի մ'էր անշուշտ···։

—Բանթէնի մէջ ծնածի պէս Ֆրանսերէն կը խօսի։ Սուրճ մ'և Մարթէլի օղի մը բերէք ինձ։

Ֆրէսնէ ոչ նօթի էր ոչ ծարաւի, բայց տակաւին տրամադիր չէր սեղանէն ելնելու, և թռուցեալ վհուկն տեղը լցնելու համար ընտիր շամբանիայի հին շիշ մը բերել տուաւ։

Այս արկածի նախադիպ չէր չփոթած զայն, բայց տարակուսի մէջ ձգած էր, վասն զի սովորական բան մը չէր։ Ամերիկեան սրճարանին մէջ ամեն օր չկրնար մարդ քնաշրջիկի պատահիլ։ Ուստի՞ եկած էր այս, և ինչո՞ւ ժամը չորսէն առաջ կը վախչէր, ինչպէս Սանտրիկեոն կէս գիշեր զարնելուն պէս։ Ալիբէա այս առեղծուածի լուծումը կը փնտռէր, և դիւրաւ գտնելու համար քանի մը գաւաթ օղի պարպեց ներսէ։ Եռաւ, բայց արդիւնք մը չտեսաւ։ Ընդհակառակին, գաղափարներն ևս բան զևս չփոթեցան, և վերջապէս ուղղային թիւրութեան մը մէջ ընկաւ, ուստից զայն հանելու աշխատեցան քանի մ'անգործ օրիորդք, բայց ի զուր։

(Շարունակելի)

Գրամոֆոն

NOUVEAUTÉS

Phonographe

ԳՐԱՄՈՖՈՆ ԵՎ ՖՈՆՈԳՐԱՖ

ԳՐԱՄՈՖՈՆՆԵՐԻ ԵՎ ՖՈՆՈԳՐԱՖՆԵՐԻ ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ԱԼԲՈՄ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ԵՎ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՎ

ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների մեծագույն գործարանը աշխարհում։ Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների մանրամասն նկարներով 498 էջանոց գրքույկ։ Գրքույկը անվճար է։ Գրեցեք հետևյալ հասցեով՝

Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների գործարան՝ Ֆիլադելֆիա, Պենսիլվանիա, ԱՄՆ։

Գրքույկը ուղարկվում է նաև ֆրանսերեն։

Demander le MAGNIFIQUE ALBUM ILLUSTRÉ contenant 498 gravures des nouveaux modèles de la Saison.

Envoi gratis et franco contre demande adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Sont également envoyés franco les échantillons de tous les tissus composant les immenses assortiments du PRINTEMPS.

Expéditions dans tous les Pays du Monde.

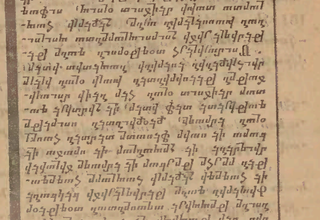

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

ՊԱՐԻԶ

ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ԵՎ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՎ

ԳՐԱՄՈՖՈՆՆԵՐԻ ԵՎ ՖՈՆՈԳՐԱՖՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների գործարանը աշխարհում։ Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների մանրամասն նկարներով 498 էջանոց գրքույկ։ Գրքույկը անվճար է։ Գրեցեք հետևյալ հասցեով՝

Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների գործարան՝ Ֆիլադելֆիա, Պենսիլվանիա, ԱՄՆ։

Գրքույկը ուղարկվում է նաև ֆրանսերեն։

Գրքույկ անվճար ուղարկվում է նաև ֆրանսերեն։

ՍԻՆԳԵՐ

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՍԻՆԳԵՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋԱՎԱՃԱՌՔԻ ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ԱԼԲՈՄԸ

ԱՆՎՃԱՐ ԱՌԱՔՎՈՒՄ է ԱՄԵՆԱՅՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՎԱՃԱՌՈՂԻՆ

ՍԻՆԳԵՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋԱՎԱՃԱՌՔԻ ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ԱԼԲՈՄԸ

ԱՆՎՃԱՐ ԱՌԱՔՎՈՒՄ է ԱՄԵՆԱՅՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՎԱՃԱՌՈՂԻՆ

THE SINGER MFG. CO. N.Y.
TRADE MARK

ԳԻՀԱԶՆԱԿ ԼՈՌՈՇՎԱԾԵՆ

Ընդունում է փոքր գումարներ և տոկոս է տալիս հետևյալ հարյուրներով՝

Դեպոզիտ	2
Ամսական	90
Տարեկան	208

ԱՐԿԱՎԱՆԴԻ Պ. Հասանեանցի հասցեն։

ԳՐԱՄՈՖՈՆՆԵՐ ԵՎ ՖՈՆՈԳՐԱՖՆԵՐ

ԳՐԱՄՈՖՈՆՆԵՐԻ ԵՎ ՖՈՆՈԳՐԱՖՆԵՐԻ ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ԱԼԲՈՄ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ԵՎ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՎ

ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների գործարանը աշխարհում։ Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների մանրամասն նկարներով 498 էջանոց գրքույկ։ Գրքույկը անվճար է։ Գրեցեք հետևյալ հասցեով՝

Գրամոֆոնների և ֆոնոգրաֆների գործարան՝ Ֆիլադելֆիա, Պենսիլվանիա, ԱՄՆ։

Գրքույկը ուղարկվում է նաև ֆրանսերեն։

ՊՈՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՊՈՎԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԵՎ ՊՈՎԱՅԻՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՄԵԾԱԳՈՒՅՆ ՑԱՆԿ

ԱՆՎՃԱՐ ԱՌԱՔՎՈՒՄ է ԱՄԵՆԱՅՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՎԱՃԱՌՈՂԻՆ

ՊՈՎԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԵՎ ՊՈՎԱՅԻՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋԱՎԱՃԱՌՔԻ ՑԱՆԿԸ

ԱՆՎՃԱՐ ԱՌԱՔՎՈՒՄ է ԱՄԵՆԱՅՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՎԱՃԱՌՈՂԻՆ

ՊՈՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱ

Ցունաստանի նախարարապետ Պ. Տէլիւեանի նոր ծանուցագիր մ'ուղղած է Բ. Դրան, Կրէտէի հելլէնական ընդհ. հիւպատոսի ծանուցեալ խնդրոյն նկատմամբ։ Պ. Տէլիւեանի յիշելով խնդրոյն մանրամասն պարագայները, ցոյց կուտայ թէ Սալա փաշա կուսակալութեան պաշտօնին կոչուելուն, ի ներկայութեան օտար հիւպատոսաց յայտարարած էր թէ Պ. Տրաքօքուլօ մեծապէս նպաստած է Կրէտէի մէջ մտքերն հանդարտեցնելու։ Սալա փաշա միևնոյն ժամանակ խնդրած էր կեդրոնական կառավարութենէն շնորհակալութիւն յայտնել Ա-թէնքի Դահլեին ընդհ. հիւպատոսին ընթացքին համար։

Պ. Տէլիւեանի կը յարէ թէ Պ. Տրաքօքուլօ իւր կառավարութեան խիստ հրահանգաց համաձայն ընթացք մը բռնած էր և հետեւաբար հելլէնական կառավարութեան զգացմանց ճշմարիտ թարգմանը միայն եղած էր։ Այս իրողութիւններէն կը հետեւցուի թէ անհիմն են օսմանեան կառավարութեան դանգատներն ընդդէմ Կրէտէի հելլէնական ընդհ. հիւպատոսին, որով Պ. Տէլիւեանի նախարարութիւնն հարկադրեալ է չհամակերպիլ Սալա փաշայի փափագանաց։

Միւս կողմէ, Ա թէնքէն կը գրեն թէ Պ. Տէլիւեանի հաստատապէս որոշած է ո՛ր և է զիջում չընել և թէ Պ. Տրաքօքուլօ Կրէտէ պիտի ղրկուի ի մօտոյ։

Արեւ. երկաթուղեայ ընկերութիւնը կը յուսայ որ Ադրիանուպոլսէն ի Փիլիպէ երկաթուղւոյ գիծը բացուի ի մօտոյ և հաղորդակցութիւնը վերսկսիւ։ Այս առթիւ հարկ եղած նախապատրաստութիւնը տեսնուած են։

Սիմպլոն կը ծանուցանէ թէ դատական նախարարութիւնը քննութիւն բացած է Կրօնական գործոց տնօրէն Զիվէր պէյի դէմ որ վիժման գործի մը մէջ մասնակցութիւն ունի եղեր։

Սպարապետի Դրան առողջապահական խորհուրդն որոշած է երկու շարժուն կամ փոխադրական հիւանդանոցներ կազմել, առաջինն յԱնդրիանուպոլիս և երկրորդը Սելանիկի կողմերը։

Ցունական սահմանագլխոյն վրայ և Քօսովայի մէջ գտնուող կայս. բանակաց բժիշկներն անուանած և հիւանդանոցներու մէջ գործածուելիք դեղերն և այլը պատրաստուած լինելով հետզհետէ կը ղրկուին։

Փիլիպէէն կը գրեն առ Սաապէն, թէ երբ Աղէքսանդր իշխանը Փիլիպէէն կը հեռանար, ժողովրդեան մէջ դժգոհութեան ցոյցեր կը տեսնէ. ուստի այդ դժգոհութիւնն անհետացնելու համար զօրահանդէս մը կընէ և խել մը գօրաց գլուխը Զէրքէզի ֆէս-ֆէցներ դնելով իբրեւ ռուս զինուոր կը ներկայացնէ զանոնք իւր ժողովրդեան, ծանուցանելով թէ Ռուսիա կ'օգնէ իրենց և առ այս Զէրքէզ զօրքեր ղրկած է։

Ադրիանուպոլսէն կը գրեն մեզ.

Մալկարայի և Քէշանի կողմերը կատարուած դէպքեր ահ ու սարսափ կ'ազդեն այն կողմի բնակիչներուն։

Մալկարայի երեւելիներէն հանի Ցովհաննէս աղա անուն ագարակատէրն առեւանգուած է աւազակներէ որք իբր փրկանք 1000 օսմ. ոսկի կը պահանջեն իւր որդւոյմէ։ մի ամէսէ աւելի է դէպքը տեղի ունեցաւ. Շ-400 ոսկի փրկանք տալու առաջարկը մերժուած է. եթէ 1000 ոսկին չվճարուի որոշեալ պայմանաժամին՝ Հաճի Ցովհաննէս աղա պիտի գլխատուի. երկուստեք բանակցութիւնք կը շարունակուին. տեղական իշխանութիւնը չէզոք դիրք մը բռնած է ըստ խնդրանաց առեւանգեալին որդւոյ։

Անցեալ ամսոյ մէջ Քէշանէ երկու ժամ հեռու դէպ ի հարաւ-արեւմուտք գիւղի մ'երեւելիներէն մարդ մը ոճրագործութեան զոհ գնացած է իւր տան մէջ գիշեր ատեն և մարմինն յօշոտուած։

Դարձեալ նոյն ամսոյ մէջ Քէշանէ 2½ ժամ հեռու դէպ ի հիւսիս-արեւելք Մալ-Թեբէ գիւղին երեւելիներէն միոյն տունը գողեր մտնելով գիշերանց, ստակն և տան կարասիքը կողոպտած են։

Կը յիշուի թէ Ներքին գործոց նախարարութեան և Պետական խորհրդոյ հրամանաւ, յանձնարարուած էր Քաղաքապետութեան՝ Թրամվէյի ընկերութեան ծանուցանել որ յետ այսորիկ մէնիտիէն ընդունելի օրուան գնով, և քառորդ մնձիտն ալ 5 ղրուշի առնու։ Հոգիէն զարմանք յայտնելով թէ ինչպէս կ'ըլլայ որ հանրային կառաց ընկերութիւն մը չը յարգեր կայս. կառավարութեան մէկ հրամանն և ոչն չը գործադրեր, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս մասին։

Ռէվիւ Օրիանթալի վերջին թիւը կը պարունակէ. Մաղրոյէնի փաշա (Եռասդ). — Վիշաք, Քերթուած (Կիլեօ Մոպէր). — Աղէքսանդր Տիւմա որդի (Լաւէ Թիերսլէն). — Հունձքն, հնչեակ (Ֆռանսիս Մարշիէռ). — Էքրէմ պէյի Արուեստ քերթողականը (Էքրէմ պէյ, Թարգ. Մէհմէտ պէյ Շահբազանէ). — Առաջին և երկրորդ հատուած, Նորավէպ (Ադոլֆ Թալսոս). — Սատանի առածները (Պօլս Պառնասեան). — Վերջին օծումն, Հնչեակ (Լ. Ռուէ Մէլ). — Օրիորդ տը Գոմէնիզ, Վէպ (Ֆռանսիս Մէլվիլ). — Կեանքն ի Փարիզ (Լաւէ Էնս). — Սուրհանդակ Բերայի (Կազ ատանայ). — Թատերական (Խէնբրոնիէն). — Մատենախօսութիւն. — Հանդէսներ։

ԹՐԱՄՈՒԼՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Կը ծանուցուի արժէտեարց թէ մէն մի արժէթուղթի համար 12.50 ոսկի ֆրանքի թիւ 7 տոկոսի կտրոնին ի վճարումն, ծուցակները (պուրուլ) ի վաւերացում պիտի ընդունուին 1885 դեկտեմբեր 1էն սկսեալ, ամեն երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, միջօրէի ժամ 2էն 4, և վճարմունք պիտի կատարուին ընկերութեան Մնտուկն, ուրեւուր միջոցաւ։

Տնօրէն
Ա. ԹՐԻԻԼԷ

1885 Նոյեմբեր 23
Կ. Պոլիս

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսոլիտէ

		Դրահկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. Կ.	15	8
Գրօսային գոցուելէն վերջը »	15	10
Բերայի մէջ »	—	—
Առաւօտեան բացուելուս »	15	7
Բարձրագոյն գին »	15	7
Նուազագոյն »	15	5
Կէս օրին »	15	5
Փոխառութիւն 1858) A. Սէրի Դ. Կ.	25	30
» 1862)		
» 1860)		
» 1863) B.	15	5
» 1872)		
» 1865)		
» 1869) C.	15	5
» 1873)		
Իսնիֆիէ Եգիպտական		
Երէկ իրիկուն գոցուելուս	70	
Այս առաւ. բացուելուս Կ	70	
Կէս օրին	70	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 23 Նոյեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ	100	3/4
Ռուս. » Սերի Դ. բացուելուս	14	1/16
» » » գոցուելուս	14	1/8
» » » Ա.	27	
» » » Բ.	15	3/4
» » » Գ.	14	1/8
Օթոման 1871	67	
Փոխառութիւն 1877	79	1/4
Պանք Օթոման	10	
Ռուսական փոխառ. 1873	96	
Գի պասկան միացեալ (Իւնիֆիկ)	64	1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	86	1/2
Տպրա Ռանիէ	64	
Տօմնիալ (փոխառ. Բէյիլ)	87	1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0	—	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—	—
Վիէննա, 23 Նոյեմբեր, ժամ 4 երեկոյ		
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126	
Օսմանեան երկաթուղի	17	20
Բարիզ, 23 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ		
Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 0/0	108	20
» » 3 0/0	79	95
Օսմանեան քօնսոլիտ Սերի Դ. բացուելուս	14	17 1/2
» » » գոցուելուս	14	25
» » Սերի Բ.	15	70
» » Գ.	14	30
Օսմանեան երկաթուղի	35	25
» Բեժէի բաժնեթուղթք	—	—
Պանք Օթոման	502	50
Գրէտիտ Լիոնէ	527	50
» Ֆոնսիէ	1311	25
Բանքեռսոն Լիոնի	1232	50
Սուէզի ջրանցք	2098	75
Ռուսական 5 0/0 1877ի	101	
Իտալական Ռանթ	96	15
Եգիպտական միացեալ	323	75
Պրանիական (արտաքին)	56	1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք	353	75
5 0/0 Հելլենական	—	—
Զէք Լոնտրայի վրայ	25	21

ԳԱՀԻՐԻ (3

Մի առ մի թուելէ յետոյ այն միջոցներն, որ ի գործ կը դրուին հասարակաց ապահովութեան և վաճառականական յառաջդիմութեան ի նպաստ, տեղն է կարծեմ երկու խօսք տնտեսական կացութեան նկատմամբ ևս։

Եգիպտոս, ի բնէ արգաւանդ երկիր, ընձեռած է միշտ իւր նիւթ արտածութեան գլխաւորաբար բամբակ, ցորեան և բրինձ։ Գահիրէ իր կեդրոնական դրից շնորհիւ մեծապէս օգտուած է այս բարեդէպ հանգամանքէն. բնիկներու և օտարաց մէջ կը գտնուին ո՛չ սակաւ թուով մեծ կալուածատէրք և դրամատէրք. ասոնցմէ եռքը կուգան կառավարութեան պաշտօնատարներն, որ իրլուսն իւրաքանչիւր ամսոյ իրենց թոշակները կ'ստանան։ Այլ և այլ նիւթոց վաճառականներու և տեղանաւորներու վիճակն, հակառակ իրենց գանգատանաց, զոր ունին առեւտրական տագնապ կայ առարկելով, եթէ իրենց բաղձանաց ատիճանին չափ գոհացուցիչ չէ, անկեալ ալ չէ։ Ընդհանկութեանց դուն ուրեք պատահումն միթէ հզօրապէս չի՞ հաստատեր մեր ըսածը։ Մխալվաճառներու, գինեպաններու, մանրավաճառներու, ճաշարաններու, նուագաւոր և աննուագ սրճարաններու թիւն, որ ենթադրական հաշուով քաղաքիս բոլոր կրպակաց 3/5ը կը ներկայացընեն, և հետզհետէ նորեր բանալու փափաքն, ըստ մեզ նշան են թէ այդ ճիւղերը շահու աղբիւր ընծայողք քիչ շատ գոհ են իրենց վիճակէն. արհեստաւորք և ստորին կարգի գործեր կատարող անձինք, բաւական է որ ճարտար, աշխուրջ, չափաւոր պահանջող և արաքադէտ ըլլան, անդրադ չեն մնար։ Ի վերայ այսր ամենայնի մուրացիկ այրերու, մանաւանդ կիներու թիւը հաճեստ չէ։ Բնիկ են ասոնք և չատերուն համար կ'ըսուի թէ այդ նուաստացուցիչ միջոցին կը դիմեն, իբր իրենց արհեստից։

Դեռ մեր օրերս հրատարակուեցաւ պաշտօնապէս 1884 տարւոյ եգիպտական արտածութեանց և ներածութեանց արդիւնքն, որ ահաւասիկ. 12,679,413 ոսկի ելք և 8,363,413 ոսկի մուտք. ինչպէս կը տեսնուի ելից առաւելութիւնն է 4,316,000։ Ընել է թէ բուն Եգիպտոսի բնակչաց իւրաքանչիւր անհատը տարին 63 1/3 դահեկան կ'ստանայ արտասահմանի ժողովուրդներէն ըստ հրատարակեալ վիճակագրաց ուսումնէն զատ ուրիշ ոչ մի կառավարութիւն եգիպտացւոյն բարեբաղդութիւնն ունի։ վասն զի միւս բոլոր երկրաց, նոյն իսկ Մեծին Բրիտանիոյ և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց դուրս զրկած ապրանաց արժէքին քանակութիւնը նուազ է ներս ընդունուածին։

Գահիրէի բնակչաց թիւն, ըստ վերջին մարդահամարի, Եգիպտոսի 6,806,381 բնակչաց 100 ին 5 1/2 ն է գրեթէ, այսինքն 374,708, յորմէ 21,650 ը բնիկ չեն. այս հաշուով Գահիրէի ժողովրդեան 100 ին 6.13ը օտարական են. մինչդեռ Յունէքանդրիա 100 ին 27 էն աւելին օտար են. 49,693 ընդդէմ 131,703 ի։

Բուն Եգիպտացիք երկու ցեղի կամ կրօնքի բաժնեալ են. մեծամասնութիւնն արաբ կամ մահմետական. խիստ սղտիկ մասմ՛ալ քրիստոնեայ կամ խաչտի. ասոնք բովանդակ երկրին մէջ կը հաշուուին իբր 160,000։

Գաղթականաց և պանդխտներու մէջ աչքահի կարեւոր ազգերը մեծ կամ փոքր թուով ներկայացուցիչներ ունին. Օսմանեան հպատակներէն յիշատակութեան արժանի են թուրքերը, հայք, յոյնք, չէրքէզք, ալպանիացիք, հրեայք և սիրիացիք։ Եւրոպական մեծագոյն գաղթականութիւններն են Ֆրանսացիք, իտալացիք և յոյնք։ Անգլիացւոց (ի բաց առեալ բանակն՝ որ բերդին և զօրանոցներու մէջ կը բնակի), ռուսաց, գերմանաց և աւստրիացւոց և եւրոպական փոքր ազգաց ու ամերիկացւոց թիւն միահամուռ իսկ առեալ այնքան ստուար չէ։ Կան նաեւ Հնդիկք և Պարսիկք, որ կը վաճառեն իրենց աշխարհներու արտադրութիւնները։ Ափրիկեցի ժողովրդոց մէջ նշանակելի են Սուտանցի սեւամորթերն և Պերպերիք։

Ամեն հասարակութիւն ունի իրեն յատուկ նուիրատուներ։ կը հաշուուի չորս հարիւրէն աւելի մզկիթ, սակայն մեծաւ մասամբ հինաշէն։ Քրիստոնեայք ունին 40 ի չափ եկեղեցի։ Ցունաց և Խպտիներու մայրեկեղեցիներն նշանաւոր են իրենց վայելչակերպութեան կողմանէ։

Ստատպատի արաքաց համար ժողովրդեան ջանիւք բացուած վարժարաններն անանխանձելի վիճակի մէջ են. սակայն կառավարութեան ծախիւք կանգնեալ և զանազան ճիւղերու վերաբերեալ ուսումնարանք բարեկարգ են. ասոնց մէջ մեծ տեղ մը կը բռնէ կուրաց կրթարանը։ Գաղթականութեանց ոմանց կողմանէ դատարարութեան ըստ բաւականին կարեւորութիւն տրուած է. Քրանսական հասատատութիւնները միւսներէն աւելի բաղմաթիւ և համբաւաւոր են։ Եգիպտական կառավարութիւնն այս տարուան համար հասարակաց կրթութեան պաշտօնէին տրամադրութեան տակ դրած է գրեթէ 85,000 ղրշ, յորմէ նոպատ կը տրուի նաեւ Օսմանեան հպատակ ծնողաց զաւակները կրթող վարժարանաց առանց խտրութեան ազգի և կրօնի։

Կիւթէֆմտէրկի բիւրաբերան մամուլը՝ ժամանակին ոգւոյն համեմատ՝ հետզհետէ գործօն դեր մը կատարելու շաւղին մէջ կը մտնէ։ Ի Պուլաք կը գտնուի կառավարութեան մեծագոյն և անուանի տպարանն, որ կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է Մահմետական աշխարհին՝ ի լոյս ընծայելով բազմահատոր և մեծարժէք մատեաններ. 10 ի չափ ալ ուրիշ տպարաններ կան, որոց մեծագոյն մասն Եւրոպացւոց կը վերաբերի։

Արաբերէն լեզուաւ երկու հանդէսներ թերթ կը տպուի, Էլ-ղէման և Մէ-բրուէ-ղէ պաշտօնական լրագիրը, թէ՛ արաբերէն և թէ՛ Ֆրանսերէն ուրոյն ուրոյն. կը հրատարակուի շաբաթն երեք անգամ՝ ընդխնամք ներքին գործոց նախարարութեան Պէյ՝ կը տպուի շաբաթն երկիցս. իսկ Վաքա՝ միանուագ։ Ֆրանսական թերթերը հազիւ երեւցած դրական հորիզոնին վրայ, աստղի պէս իսկոյն կ'անհետին. սակայն և այնպէս երկու թերթ կը հրատարակուի այսօր, մին Լը Բաւէրէ-Էգիպտէն, ամեն օր և միւսը Մէնիթէ-դէ-Դէ՝ մէկ եօթնեկի մէջ երկու անգամ. դեռ վերջերս լոյս տեսնել սկսաւ անգլիերէն միակ օրաթերթն Էճիպշըն Հերըլտ. կայ նաև յունարէն կիրակնօրեայ թերթ մը՝ Քէ։

Արուեստք, իբր միջոցք երկրի մը նիւթական զարգացման, իրաւամբ կը դրաւեն յատուկ ուշադրութիւն. այսու համեմատ փափաքելի է մեզ դէթ հարեւանցի տեղեկութիւն տալ Գահիրէի ժողովրդեան ըստ բաղմանց նկատմամբ։

Եգիպտոսի պատմութիւնը մեզ նման վերի վերոյ թղթատող անձինք իսկ քաջ դիտեն թէ արհեստք յանցելումն զարգացեալ վիճակի մէջ էին անդ. մանաւանդ քանի մը ճիւղերու մէջ յառաջդիմութիւնն հիացում ադդելու ատիճանին հասած էր. վկայ բազմարեան բուրգերը, մոմիներն ևն։ Ցաւալի է ըսել թէ ներկան անցելոյն հակապատկերն է դոգցես։ Ի Գահիրէ չկան տաքդի, զինուց, մետաքսի և քաղաքակրթութեան ուրիշ պահանջներու գոհացում տալող գործարաններ։ Տեղացւոց արհեստներն են մշակութիւն, որմնադրութիւն, մուճակագործութիւն, երկաթագործութիւն, ատաղձագործութիւն, ներկարարութիւն եւ չուխակութիւն՝ նահապետական դրութեամբ, ևն. կան նաև կառապաններ, որոց մէջ խաչիկներ ալ կը գտնուին։ Այս տեղի էշերն իրենց արագընթացութեան եւ ուղտերն իրենց բարձութեան կողմանէ անուանի են. հետեւաբար Գահիրէի իշապանները և գաւառաց ուղտապաններու բազմութիւնը մեծ է. առաջինք կը փոխադրեն մարդ, իսկ վերջինք՝ զանազան նիւթեր։ Տեղացիք կը կատարեն նաև ձիադարմանութիւն և ուրիշ ամեն տեսակ ստորին գործեր՝ չատ նուազ վարձով։ Տան մէջ ծառայութեան և վաճառատուններու պահպանութեան պաշտօնները Պէրպէրիներու յանձնուած են ընդհանրապէս։

Բնիկ տարրին մէջ կը հաշուուին բաւական թուով վաճառականներ, փաստաբաններ, բժիշկներ, երկրաչափներ ևն, սակայն ասոնք չեն կարող մոյել օտարաց հետ։

Գահիրէի հարթ դիրքը կը ներէ որ հարիւրաւոր մարդիկ յատկապէս պատրաստուած սայլերու կամ իրենց գլխուն վրայ զետեղելով վաճառեն պտուղ, հաց և որ ի կարդին. սակայն երկրորդ միջոցը շատ անգամ վնասակար ազդեցութիւն կ'ունենայ աչաց վրայ և արդէն Եգիպտացիներու շորսէն մէկին աչաց տեսութիւնը կամ իսպառ կորսուած է և կամ տկարացած յաւէտ կամ նուազ։

Գաղթականութեանց զբաղումներն են վաճառականութիւն եւրոպական ապրանաց, և սեղանաւորութիւն, որոյ մէջ առաջին տեղը Հրէայք գրաւած են։ Կառավարական պաշտօններու կարեւորագոյն մէկ մասը կը վարեն օտարագլիք, յոս Հայք, իբր արժանաւոր յայտնրդք մեծանուն Պողոս պէյի, ունին շատ փայլուն վիճակ։ Մեծ թուով կը գտնուին նաև մուճակագործք, գինեպանք, ծխավաճառք, սրճարանատէրք, հացագործք, ամենն ալ գրեթէ յոյն. նաև փաստաբանք՝ մեծաւ մասամբ իտալացի, դեղագործք, բժիշկք, երկրաչափք ևն։ Ոսկեղէն ժապաւենագործութեան և ոսկերչութեան մէջ յաջողակութիւն ունին Հայք։ Արձանաշինութեան, քանդակագործութեան և լուսանկարչութեան ևն արհեստանոցներ հաստատուած են, բայց սակաւաթիւ։

Վաճառականական ասպարէզին մէջ եւրոպուհիք գրեթէ իրենց բացայայտութեամբ, իսկ այլուր հոպտանօք կը փայլին. սակայն աղքատ արաբուհիք վարժ են տուրեւառի և իւրաքանչիւր քայլափոխի կը հանդիպիս ասոնց որ կը ծախեն զանազան նիւթեր խանութի մէջ, կամ փողոցը նստած և կամ շրջելով։

Ծամը 12էն սկսեալ խանութները կը գոցուին, սակայն սրճարանք և նմանք բաց կը մնան ցկէս գիշեր և աւելի ուշ. քրիստոնեայք կիւրակէ և տօն օրերը կրպակները չեն փակեր. ոմանք մինչեւ միջօրէ, և այլք մինչեւ երեկոյ բաց կը պահեն. շատ քիչեր սուրբ աւուր ըստ արժանւոյն յարգ կ'ընծայեն։

Ի Գահիրէ կատարուած տօներու և հանդէսներու գէթ հակիրճ նկարագրութիւնը կը յուսանք թէ ապնիւ ընթերցողք սիրայօժար պիտի կարդան։

Ի վերջ կոյս յուլիսի կամ ի սկզբան օգոստոսի մեծագոյն հանդէսը կը կատարուի Նեղոսի քաղաքիս մէջէն հոսող ջրանցից բացման առթիւ։ Նորին Բարձրութիւնը, հայոյն նախարարք և բարձրաստիճան պաշտօնատարք, երեւելեաց դասն և խուռն ամբոխ՝ ամեն սեռէ, ազգէ, հասակէ և դասակարգէ, կառօք, ձիովք և հետիոտն կը փութան ի հին Գահիրէ՝ ուր է ցոյն վայր ցամաք առուին դէտին խառնուած բերանը, զոր գոց պահող հողակոյտն ի բաց առնելու համար ժրաջան գործաւորք քրտնաթոր կ'աշխատին։

Ի հանդիստ բարձրաստիճան անձանց առաջին գետոյն կանգնուած են չքեղ վրաններ, որոց մուտքն կրնան համարուիլ արմաւենեաց ոստերով գեղաչէն կամարներ. հանդիսավայրը կը լուսաւորի, երաժշտական խումբն ընտիր նուագներ կ'ածէ, թնդանօթները կ'որոտան և բիւր հրթիռներ գունագեղ կը պայթին ի բարձունս երկնից և գոգցես կ'ողողուեն չողաթակ ատղերը։ Ժողովրդեան ուրախութիւնը դեղուն և անճեցուն է. կէս գիշերէն յետոյ հանդիսականաց մեծ մասը կը ցրուի, սակայն արշալոյսին դարձեալ կը վերադառնայ. կ'աւարտի պեղման գործողութիւնն, և ջուրն նորաբաց հիւղին մէջ հոսիլ սկսած պահուն՝ ըստ հնաւանդ սովորութեան՝ դրամ կը ճապաղուի ամբոխին։

Այն օր են փակ պաշտօնատունք և իւրաքանչիւր ոք կը բարեմաղթէ, որ ջուրց յորդութիւնը չափաւոր լինի։ Հին Գահիրէի դէմ մեծ գետոյն մէջ փոքր կղզի մը կայ. անդ է Նեղոսաչափն. եթէ 22 ատիճան այսինքն գրեթէ 10 մէթր բարձրանան ջուրերը՝ կանխաձչան է թէ այն տարին հողային արտադրութիւնք առատ պիտի լինին. իսկ եթէ նոյն ատիճանէն առաւել կամ նուազ ըլլայ մակընթացութիւնը, սով և հիւանդութիւնք կը հարուածեն կոկորդիլոսներու երկիրը։

Ի հնումն ռամկութիւնը Նեղոսի այն արտասովոր յորդման զանազան մեկնութիւններ կ'ընծայէր և ամ ըստ ամէ աղաղխին մը կը նետէր անոր մէջ, որպէս զի համի իր դերը օգտակար կերպիւ կատարելու. ետքէն երբ Եգիպտոս Մահմետականաց ձեռքն անցաւ՝ փոխանակ մարդկային էակի՝ գրուած մը կը նետեն։ Մի քանի դար յառաջ այն վերջին սովորութիւնն ևս ջնջուած է և ամեն ոք համոզում դոյացուցած է թէ Նեղոսի այս վիճակ բնական դաղտնիքի մը վերագրելի չէ, այլ բնական պատճառներու հետեւանք է։

Ն. Մ. ԱՂԱԶԱՐՄ
(Մնացեալը էջին)

ՁԱՆԱՁԱՆԹ

ՍԸՐ ՐՈՊԷՐԹ ՀԱՐԹ

Ռուսէն Կոլէրի Վու-Զան-Ֆուի (Զինաստան) թղթակիցն իւր թերթին կը հաղորդէ հետեւեալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններն.

«Ասկէ քսան տարի առաջ, կ'ըսէ թղթակիցն, անգլիացի յանդուգն բաղդախնդիր մը Զինաստան եկաւ, բոլորովին զուրկ ապրուստի միջոցներէ։ Բայց այժմ Մեծին Բրիտանիոյ արտակարգ դեսպանի և լիազօր ներկայացուցչի պաշտօն ունի Երկնային Կայսրութեան դահլիճի մէջ։ Սըր Ռոպէրթ Հարթ ասկէ առաջ Զինաստանի մաքսայինվարչութեան գլխաւորկառավարչի պաշտօնն ունէր, պաշտօն որոյ համար կը վարձատրուէր այնպիսի ահագին ռոճիկով զոր աշխարհի մէջ ոչ ոք կ'ստանայ գրեթէ։ Սըր Ռոպէրթ տարեկան կէս միլիոն կ'առնուր... Այն օրէն յորում Հարթ պաշտօնի գլուխ անցաւ, Զինական կայսրութեան մաքսային հասոյթը տասնապատկած է և դեռ աւելի։ Այս կողմէ ամենամեծ ծառայութիւն մատուցանելով Զինաստանի Բոպէրթ Հարթ յոյժ մեծ ծառայութիւններ մատոյց նոյնպէս իւր հայրենակիցներուն. այսպէս, օրինակի համար, Զինացիք երբ Եւրոպացւոց հետ յարաբերութիւն մ'ունենան, Անգլիերէն պիտի խօսին, ըստ որում այսպիսի պարագաներու մէջ Անգլիերէնը պաշտօնական լեզու կը համարուի. չինական մաքսատանց բոլոր ծառայողներն շատ քիչ բացառութեամբ անգլիացի են և Բոպէրթի շնորհիւն է որ անգլիացի միսիոնարք աղատ համարձակ կը շրջին Զինական ընդարձակ կայսրութեան մէջ։ Անգլիական կառավարութիւնը նկատելով Բոպէրթ Հարթի բռնած այս մեծ դիրքը, զինքն Մեծին Բրիտանիոյ արտասովոր դեսպան նշանակեց երկնային կայսրութեան քով, հաւանօրէն այն նպատակաւ, որ Սըր Բոպէրթ անսահման վարկ և մեծ ազդեցութիւն ունենալով ի Զինաստան՝ պիտի կարենայ Համիլթընի նաւահանգիստը անգլիական կառավարութեան ձեռքն յանձնել։

«Անգլիացիներէ զատ, բազմաթիւ օտարազգի Եւրոպացիներ ալ կան մաքսային վարչութեանց մէջ։ Այդ անձինք իրենց պաշտօններէը չարունակելու համար պարտաւոր են Զինէրէն կարդալ գրել ուսանիլ, ապա հետզհետէ ծանօթանալով չինական բարոյց, սովորութեանց և քաղաքականութեան, զանազան բարձր պաշտօններ կ'ստանան դեսպանատանց մէջ։»

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐԸ

Հետեւեալը կը հաղորդեն մեզ.

Վիէննայի մէջ թրամվէյի կառաց չափէն աւելի ճանրբեռ առնելը վիճաբանութեան նիւթ եղած է։

Քաղաքային խորհուրդը այս խնդրով զբաղած ատեն, Վիէննայի և Պերլինի մէջ հաղորդակցութեան միջոցաց խընդիրն ալ քննութեան ներքեւ առաւ։

1876ին Վիէննայի 556 թրամվէյի կառքերը 19,600,000 հոգի փոխադրեցին. իսկ 1884 տարին 731 կառքով 40,300,000 հոգի. Վիէննայի մէջ միաձի և երկձի կառաց թիւը 2632 է, իսկ Պերլինի մէջ 4850։

Սակայն Վիէննայի մէջ 726 օմնիպիւս կառք և Պերլինի մէջ 138 օմնիպիւս կառք կան։

Պերլինի թրամվէյի կառքերը գործի օրեր 433 և կիրակի օրեր 478 թուով կը բանին, և ամբողջութիւնը 765 է։

Վիէննայի թրամվէյի կառաց թիւը 731 է. գործի օրեր 281ը կը բանին և կիրակի օրեր 400էն 480 կը բանին։ Վիէննայի թրամվէյը 2308 ձի ունի, Պերլինինը 3400. Պերլինի մէջ երկաթուղի ալ կայ, մինչդեռ Վիէննա չունի։

Օ ԲԱՆԹԷՈՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՈՐԱՁԵՌԻԹԵԱՆՑ

ԳԱԼՖՕՔՈՒԼՕ

Ե Ղ Բ Ա Ր Գ

394—Բերա, Մեծ-փողոց—394

Գալֆօքուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել Հասարակութեան, թէ յառաջիկայ Դեկտեմբեր ամսոյ մէջ մտադիր լինելով վերընկալեն իրենց վաճառատունը փոխադրել Կալաթա Սէրայի Կայսերական Լիսէի դիմաց թիւ 206 ընդարձակ շէնքն, զոր արդէն վարձած են, և ուզելով կարելի եղածին չափ շուտ ձեռքէ հանել իրենց ստացած Նորաձեւութեանց մնացեալներն, այս նոր-պատակաւ զգալապէս նուազեցուցած են իրենց ամեն ապրանաց, մանաւանդ նոր մանուածոց և հանդերձեղինաց գներն, և Հոկտեմբ. 28 Երկուշաբթիէն սկսած են դեղ ջեալ գներով արտասովոր վաճառում մը։

Հասարակութիւնն որ միշտ պատուած է Գալֆօքուլօ եղբարց վաճառատունն իւր վստահութեամբ, վստահ լինելով անդ գտնել փափաքելի առաւելութիւններն, ի նեղկատ առնելով իւր ապրանաց ճոխ և բազմազան մնացեալներն և միշտ գերազանց յատկութիւնն, այս վաճառման մէջ՝ բացի նոյն առաւելութիւններէն՝ պիտի գտնէ խիստ մատչելի և չափաւոր գներ։

ԼՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՅՈՒՆ

Լվգաֆը Հիմայուն վարիտաթը ումուսկէ իտարէսի մահլիւաթ չիպէսինէ պէհր կիւն միւզայիտէլերի իֆրա օլունմագտա օլան աթիիւզդիքր մահլիւաթրն մուայէն օլան Ա հաֆթա միւտտէթ իլանրնտան Ցիւնճի հաֆթասը օլան իշլու 1301 սէնէսի Թրշրրնի սանինին Ա.Ինճիս բազար էրթէսի կիւնինտէն իթիպարէն 1 հաֆթա զարֆընտա թալիպ օլանլարը գըյմէթը մուխամմինէսինին էօշրինէ միւսավի թէսմին ազչէսի իլէ պէրապէր իտարէի մէդգիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլերի լազըմ կէլիպ պէտէլը մուահմէլէյէ մահսուսէն սուրէթ վէ սէրկի գապալ օլունմայմաղը Ցիւնճի տէֆա օլարադ իլան օլունուր։

• 100000 • 5 • 107 • 7 • 109 • — Գալաթատա Սուլթան Պայազիտ մահլիւաթինէ Գըլըճ Ալի բաշա ճատտէսինէ 107 վէ 109 վէ Գալայէը սօգաղընտա 5 վէ 7 նումէրօլար իլէ մուրագգամ թէրպիէն 228 մէթրօ արսատէ 9 օտա վէ 4 սուֆա վէ 2 գույու վէ 70 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ վէ սէոէվի 21000 ղրշ քիրալը քեարիր 2 պապ մէնզիլ վէ թահֆընտա վագը 1 պապ կապինօ վէ 1 պապ միւսքիրամ մաղազասընդն միւլը մա կէտիք սիւլիւս հիսսէսի։

• 75000 • 25 • — Քիթապչիլէր գաբուրընտա Զեյնէպի օղլու Արաֆտտին մահալլէսինէ Հասըրճըլար ճատտէսինէ թէրպիէն 900 մէթրօ արսատէ 23 օտա վէ թահֆընտա 1 պապ գահվէխանէ յի միւշթէմիլ թաշխան տիմէքլէ մարուֆ 1 պապ խանընդ բուպ հիսսէսի։

• 15000 • 153 • — Իսկիւտարտա Խէվաճէ Հիւսնա խաթուն մահալլէսինէ Բաշա Լիմանը ճատտէսինէ թէրպիէն 90 մէթրօ արսատէ 4 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 93 զըրա պաղչէյի միւշթէմիլ ախշամ 1 պապ մէնզիլ։

• 13890 • 20 • 18 • 3 — Գասըմ բաշատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինէ Սէլ գաբուսը ճատտէսի իլէ Զէօրճիլէր սօգաղընտա թէրպիէն 60 մէթրօ արսատէ Քէվգինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ 1 պապ պաղգալ վէ 152 մէթրօ արսատէ Քէվգինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ 1 պապ Քրուն վէ 22 մէթրօ արսատէ Քէվգինտէ 1 օտայը միւշթէմիլ 1 պապ գունտուրաճը տիւքքեանլէրինի միւշթէմիլ մուգատտէմա 1 վէ էլե

տանգեալ կ'երևէր։ Պուլկարք, Սերպերուն յարձակումն ազդուապէս յետս մղելէ և իրենք իսկ նոցա ձախ կողմն վրայ ինչալէ ետեւ, վերադարձան Սլիվնիձայի գիծերն, ըստ որում գիշերը չէր ներեր յառաջ վարելու իրենց յաջողութիւնները։

Պուլկար Բանակին բռնած ճակատն 8 էն 10 քիլոմէդր երկարութիւն ունի։ Բոլոր գիծին վրայ կը բարձրանան մարտկոցներ ու պատնէշներ, որովք ճշմարիտ ամուր բանակեղ մը դարձած է Սլիվնիձա, որուն մերձենալ յոյժ դժուար է։ Ի կեդրոնն, երեք բլուրք, ամրացեալ, կ'ելնեն դաշտին վրայ, մինչեւ քսան մը քիլոմէդր Ազ կողմն և ձախ կողմը կան ուրիշ նուազ բարձր բլուրներ, որք դէպ յաջակողմն կցեալ են Մայովոյի ուղղութեամբ տարածուող բարձրաւանդակի մը։

Պուլկար Բանակին ձախ թեւոյն և կեդրոնին դիմաց, 3 քիլոմէդր հեռի, կան նոյն բարձրութեամբ ուրիշ բլուրներ, զորս գրաւած է սերպ Բանակն։ Աւելի անդին կը նշմարուին Տրակոմանի լեռները, (զորս Թողուցին Պուլկարք)։

Դաշտին մէջ կը տարածուին որսորդ զօրաց գիծերը։

Սերպ Բանակն, որ պուլկար Բանակին դէմ յանդիման կանգնած է, կը բաղկանայ երկու զօրաբաժիններէ, մին «Դանուբի», հրամատարութեամբ Միլուդին Իվանովիչ զօրավարին, և միւսը «Տրինայի», հրամատարութեամբ Միսքովիչ գնդապետին։ Պուլկարաց կը հրամայէ Կուէշէֆ հաղարապետը։

Այս առաւօտ, դաշտին մէջ, որսորդները թեթեւ կռիւներ ունեցան։ Պուլկար հրեանիք մերթ ընդ մերթ կրակ կ'ընէին սերպական դրից վրայ։

Եւ ահա տեսանք որ Ալէքսանդր Իշխանին մէկ հրամանին վրայ, 7ամ 4ին, պուլկարական աջ թեւն, 3 վաշտ զօրքով, յառաջ խաղաց դէպ ի վերոյիշեալ բարձրաւանդակը, պաշտպանեալ հրեանեաց կրակով և դաշտին մէջ տարածեալ որսորդաց խիստ հրացանաձգութեամբ։

Սերպերուն և Պուլկարներուն միջև 1½ ժամու կատաղի կռուէ մը յետոյ, Պուլկարք յարձակմամբ առին բարձրաւանդակը։

Կորուստներուն քանակութիւնն անծանօթ է դեռ։

Սերպք յանկարծ փորձեցին կարել Լոմ-Փալանքայի ուղին։ բայց չյաջողեցան։ Նոյն կողմէ եւս Պուլկարք նոր և կարեւոր ոյժեր ստացած էին, ձեռամբ Բանիձա հարիւրապետին։ որ Բուլգարի Յեղափոխութեան մէջ իւր մասնակցութեամբն հանրածանօթ եղած է։

Այս երեկոյ զրոյց կայ թէ Սերպք առեր են զՊրեանիք։ Անշուշտ պիտի փորձեն դէպ ի Սլիվնիձայի ճամբան յառաջանալ, եռեւէն զրնելու համար Պուլկարները։

Սոֆիայէ ի Սլիվնիձա բոլոր ճամբուն վրայ ուրիշ բան չի տեսնուի բայց եթէ պուլկար զօրաց անվերջ չարք մը, որք Սլիվնիձա կերթան, ուր կը հաւաքուին։ Վաղը, պուլկար Բանակը բաւական ստուարաթիւ պիտի լինի ոչ միայն ամրապէս պաշտպանելու համար իւր գրաւած դիրքերն, այլ նաև յարձակողական շարժումներ կատարելու համար։

Սերպք այս երկու կամ երեք օրերէն օգուտ քաղած են Սլիվնիձայի դէմ հրեանիներ չինելու համար, որպէս զի նահանջի պահուն կարենան ամուր դիր մը ետեւ պատսպարուիլ որովհետեւ, իրենց ետեւ Տրակոմանի լեռներն ունենալով, վտանգաւոր վիճակի մը մէջ պիտի իյնային եթէ Պուլկարաց կողմէ ետ մղուէին մինչեւ Տրակոմանի լերանց ստորոտը։

Վաղ առտու կանուխ կը սկսի մեծ ճակատամարտը։

— Սլիվնիձա, 19 Նոյմ. երեկոյ.

Սպասուած մեծ ճակատամարտն այս առաւօտ սկսաւ։ Պուլկարաց աջ թեւը, վար իջնելով բարձրաւանդակէն ում երեկ տիրած էր, զարկաւ բարձանց վրայ հաստատեալ թշնամին և զայն վանեց անտի յոյժ արիւնալի մարտ մը յետոյ։

Մինչ կռիւն այս կողմը տեղի կունենար, պուլկարաց կեդրոնական ոյժերն, որք Սլիվնիձայի առջեւ հաստատեալ մարտկոցները կը գրաւէին, սաստիկ կրակ մը սկսան դաշտին մէջ գտնուող սերպ զօրաց դէմ։

Նոյն հետայն պուլկար հետեւակազօրքն, երկու հրետանեաց կրակին պաշտպանութեամբ, իջաւ Սլիվնիձայի բարձունքէն, աջ թեւին յարձման գործակցելու համար։

Սերպք քաջապէս դիմադրեցին։ Բայց վերջապէս պարտաւորեցան դէպ ի միջօրէն՝ նահանջել Իշխանապետաւ։

Թեան զօրաց սաստիկ յարձակման առջեւ։ Կրակն, որ պահ մը թուլցած էր, յայտնապէս աւելի սաստկութեամբ վերսկսաւ դէպ ի ժամ մէկ։

Սերպք, որք ձախ կողմին վրայ ետ կը քաշուէին, օգնութիւն ստանալով, թող չտուին որ Պուլկարք յառաջ վարեին իրենց յարձակողական շարժումը։

Սերպ բանակը կը գրաւէ Եարլովիչի և Սոլինչի բարձունքն, (յաջակողմն ուղղոյն որ Տրակոմանէ ի Սլիվնիձա կ'երթայ)։ Թշնամին անշուշտ մեծ ջանքեր պիտի ընէ վաղը պահելու այս դիրքերը, զի եթէ Պուլկարք գրաւեն զայս, Սերպ Բանակը՝ հաւանօրէն կ'անկանի Նիշ, և ետ կը մղուի Պրէսնիքի վրայ, ուր պուլկար զօրագունդ մը պատրաստ է զինք դիմաւորելու։

Այս օրն յաջողութիւն մ'եղաւ Պուլկարաց համար, որք 300 Սերպ գերի բռնեցին։

Սոֆիա, 19 նոյեմ. երեկոյ

Սերպք առաւօտուն զարկին Պուլկարաց աջ թեւն։ Այն կողմէ ետ մղուելով, իրենց ճիգերն ուղղեցին Իշխանական Բանակին կեդրոնին դէմ, որ իւր կարգին յարձակողականի սկսելով, տիրեց սերպ զօրաց բռնած բարձանց։ պուլկարական աջ թեւը, դէպ յառաջ քաշելով, մի առ մի գրաւեց Սերպերուն գիրքերը։

Սերպք յանկարծ պուլկարական ձախ թեւին վրայ դառնալով, թնդանօթաց և հրացանաց յոյժ սաստիկ կրակ մ'ուղղեցին անոր վրայ։

Պուլկարական նոր թնդանօթք, իշրարաբս տասուհազարոց գնդին սաստկագոյն դիմադրութեամբ, ետ մղեցին Սերպերուն աջ թեւն, որք մարթը կոխելուն չկրցան յառաջ քաշել։

Ի Սոֆիա մեծ ոգեւորութիւն և հանդէս կը տիրէ, մանաւանդ նորանոր օգնութեանց ժամանումէն ի վեր։

Վաղուան համար վճռական մարտ մը կը գուշակուի։

—Սոֆիա, 19 Նոյմ. երեկոյ.

Երեկի ճակատամարտին արդիւնքն եղաւ ազատել Սլիվնիձայի դիրքն, և հեռացնել վտանգն որ կը սպառնար Մայրաքաղաքին։

Սերպք ճակատէն չդարձին Սլիվնիձայի ահեղ դիրքերն, այլ ձախ կողմին վրայ ինկան բոլոր ոյժով։ Բայց այն կողմը բոլորովին յաղթուեցան, և Պուլկարք երեկոյին անոնց վրայ բաղելով, մինչեւ 17 քիլոմէդրօ (3-4 ժամ) զանոնք ետ մղեցին Սլիվնիձայի ձախ կողմն։

Այդ կողմը թշնամին աւելի յաջող չեղաւ։ Բայց Պուլկարք թշնամւոյն ետեւէն չինկան հոն։

Հաւանական է որ, այս պուլկարական յաջողութեան վրայ, Սերպք պարպեն Տրակոմանի կիրճերն։

Ալէքսանդր Իշխանն ինք քանիցս ի ճակատ մղեց զօրքերն՝ անոնց ընկերանալով, և թշնամւոյն կրակին տակ քաջալերելով և առաջնորդելով իւր զօրքերն։ Ինքն իւր ձեռօք կ'ուղղէր թնդանօթները, (ինչպէս Դաղի Մուխթար փաշա Կարնոյ մարտկոցներուն մէջ։) թշնամւոյն պիտանի կէտերը ճշդիւ զարնելու համար։

Պուլկարաց եւանդն աննկարագրելի էր։ Թշնամւոյն վրայ կը քաջէին «Հուրրաներ» արձակելով։

Պուլկարաց կորուստները մեծ չեն։

—Սոֆիա, 20 Նոյմ.

Տոքդ. Ոչ կը տեղեկագրէ թէ, ծիրնիք կուղեկցէր վիրաւորներ փոխադրող կառքի մը, Սերպք Սլիվնիձայի ճակատամարտի դաշտէն եկած, զարկին կառքն, սպանեցին վիրաւորներն և ապա գրաւեցին կառքը։ Տոքդորն հպիւ կրցեր է ձիերը քակել և փախչիլ շարժուն հիւանդանոցի պաշտօնէից հետ։ Այս իրողութեան վրայ հրաւիրուեցաւ Ճինեվրայի Կարմիր Խաչի Միջազգային Մասնախմբին ուշադրութիւնը։

ՆՈՐ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ

—Լոնտոն, 20 Նոյեմ. (Հավաս.)

Լոնտոնի լրագիրք վերջին հեռագիր մը կը հրատարակեն, ծանուցանող թէ երեկ նոր ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ ի Սլիվնիձայ։

Պուլկարք զարկին Սերպերը։ Կատաղի կռուէ մը յետոյ, Սերպք վանեցան իրենց գտնուած բարձունքէն և պարտաւորեցան թողուլ Տրակոմանի կիրճերը։

ՈՒՐԱԼՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆԴԻԱ

—Լոնտոն, 21 Նոյեմ

Անգլիական լրագիրք միահամուռ ուրախութիւն կը յայտնեն Պուլկարաց յաղթութիւններուն համար։

Թայմ կ'ըսէ թէ Սերպիոյ Նախարարապետ Պ. Կարաչանին Բիրոդ դացած է՝ Միլան Թագաւորին հետ խորհրդակցելու խաղաղութեան պայմանաց վրայ։

Սերպերուն այս որոշման պատճառը —կ'ըսէ Թայմ— այն չէ թէ Պուլկարաց յաղթութիւններն երկիւղ կ'ազդեն Սերպիոյ, այլ զի Ալէքսանդր Իշխանն հնազանդած է վեհ Սուլթանին։ Թայմ կը կարծէ թէ Բ. Դուռը զինադադար պիտի առաջարկէ պատերազմողաց։

—Լոնտոն, 21 Նոյմ.

Խօսք կայ թէ Պուլկարիոյ Իշխանը զինադադար առաջարկեր է։—Սերպիոյ Թագաւորն, ի գլուխս զօրաբաժնի մը, կը գտնուի Դիմոք (?) գեղին մօտ, և կը քաջէ Սլիվնիձայի վրայ։

(Կ'երեւի թէ, Պուլկարներուն կեդրոնական դիրքը զարնելու սահմանեալ նոր ոյժ մը պէտք է լինի այս)

ՍԵՐՊԻԱԿՈՆ ՊԱՀԱՆՋՄՈՒՆՔ

—Բիրոդ, 17 Նոյմ. (Ռիւգէր.)

Սերպիոյ բանակեցողին մէջ որոշուեցաւ Սերպիոյ հետ միացնել պուլկարական հողին այն մասն ուստից կ'անցնին գլ. Պոլիս և զՍէլանիք Եւրոպիոյ հետ միացնող երկաթուղիք, այնպէս որ Սերպիա կարող պիտի լինի ամբողջացնել Պուլկարիոյ բաժնին ինկած գծերուն շինութիւնն։ Որոշուեցաւ նաեւ Սերպիոյ հետ միացնել զՎիտին և շրջակայ գաւառն, որպէս զի Սերպիա կարող լինի երկաթուղի մը չինել մինչեւ Դանուբի վարի կողմը, Զայչարի և Վիտինի ճամբով, երկաթուղի՝ որ պիտի գիմաւորէ Բրայովայէ ցիրալցիաթ Ռումանիոյ շինելիք երկաթուղին։—(Բայց Սերպիա՝ կարծենք՝ յոյժ կ'ճանապարհարջը չտպանած մարմն ի վաճառ հանելու։)

ՍԵՐՊԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

(թարգ., 20 նոյեմբեր)

Նոյեմբեր 17ին Սլիվնիձայի առջեւ սերպ բանակին կրած պարտութիւնը կը թուի ներկայել սա կրկին հակասական նկարագիրն, այն է արիւնալի պարտութիւն մը արշաւողաց և բարոյական մեծ յաջողութիւն մը Պուլկարաց համար, և վճռական կերպիւ շնորհագործել սկսուած գործողութեանց ընթացքին վրայ։ Պուլկարական աղբիւրէ առնուած տեղեկութեանց համեմատ, Միլան թագաւորին զօրքերն 25,000 հոգի էին եօթն հրետանիներով, մինչդեռ Ալէքսանդր Իշխանն իւր տրամադրութեան ներքեւ ունի եղեր 15,000 հոգի և չորս հրետանի միայն։ Նոյն ծագումն ունեցող տեղեկութիւնը կը հաշուեն թէ Սերպք 3000 մեռեալ և վիրաւոր ունեցած են և տասն գաշտային թնդանօթներ կորուսած։ Դիտուած է անշուշտ ցարդ Պէլիրատէ կամ նոյն իսկ Միլան թագաւորին բանակեցողէն հեռագրոյ բացարձակ լռութիւնը նոյ. 17ի կրեւոյն վրայ։

Զարմանալի է տեսնել Զարիպրոտէն զրկուած հեռագրեր, որք մանրամասն տեղեկութիւններ կուտան Լէչանին զօրավարին յաղթութեանց վրայ Վխրինի տաքեւ, այսինքն հիւսիսային ծայրն, և Թոփալովիչ գնդապետին յաղթութեանց վրայ Ֆիլիպէնտիլ ի Սոֆիա ճանբուն վրայ, այսինքն հարաւային ծայրն, և որք բացարձակապէս կը լռեն այդ ատենէն քանի մը բիլոմէդր հեռու Տրակոմանի կիրճին մէջ տեղի ունեցած գործողութեանց վրայ։ Այս պարագայից մէջ պիտի տեսնուի թերեւս պուլկար աղբիւրէ առնուած լրոց ստուգութիւնը։ սակայն պէտք չէ ասոր եզրակացնել թէ Սոֆիա զերծ է արշաւող բանակին զանազան գնդաց մայրաքաղաքին վրայ ուղղած հանկարծակի շարժումէն։ Այն պահուն որ այս տողերը կը գրենք, տեղեկութիւն չունինք կողմնակի յառաջխաղացութենէն զոր Սերպք կ'ընեն Եէնիի կողմէն, Լոմ-Բալանգայէն ի Սոֆիա ճանբուն վրայ, այսինքն Պուլկարաց դիրքերուն աջ ծայրին վրայ։ Ասոր փոխարէն, Թոփալովիչ գնդապետին զօրաբաժինը, Մորավայի բանակ անուամբ ճանչուած, յառաջացած է պուլկար բանակին ձախ թեւին վրայ, Ֆիլիպէնտիլէ ի Սոֆիա ճանբուն վրայ, կռուով գրաւած է Իզվոր գիւղն, և թերեւս այս պահուն առած է Բատոմիր, այսինքն վայր մը ի կէս ճամբան պուլկար մայրաքաղաքին, ուստից կը գտնուի Պրէսնիքի ճանբան։ Քարտէսին վրայ ակնարկ մը նետելով կրնաք հասկնալ այս գործողութեան ծանրութիւնն, որուն արդիւնքն է բոլորովին դառնալ Տրակոմանի կիրճն և ուղղակի սպառնալ Սոֆիայի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՐԳԻՐԸ

Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան կէս պաշտօնական թերթը, ժուրնալը Ս. Բէրբերպուրգ, խորհուրդ կուտայ Ալէքսանդր Իշխանին հանձնարարել Վեհ. Սուլթանին տուած պատասխանին՝ Սերպերուն դէմ իրեն օգնութեան հասնելու խնդրանց, և իրաց նախկին վիճակը վերահաստատել՝ հրաժարելով Արեւելեան Բուլգարիէն։ Այսպէս գործելով, կը յարէ, Իշխանը Սերպիայէն պիտի բառնայ իւր յարձակման միակ շարժառիթն և Բ. Դուռն այսու պիտի կրնայ վճռական դիրք մը բռնել Միլան թագաւորին դէմ, եթէ սա չարունակէ իւր զինուորական գործողութիւնը։ Ոչ որ իրաւունք ունի չարունակելու գէշ սկսուած և դէշ պատրաստուած գործողութիւն մը, և անգամ մը որ Եւրոպա խաղաղութիւն պահանջէ, նուաստութիւն մը չէ երիտասարդ և անփորձ ազգի մը՝ իւր բախտն յանձնել մեծ տերութեանց և հրաժարիլ ծրագրերէ՝ զորս բարւոք կերպիւ ի յանգ հասնելու այնչափ անկարող է։

Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

—Դամասկոս, 17 Նոյեմբեր

Քան և հինգ հազար հոգի համախմբուած են սատ և մկիթներուն մէջ կը բնակին։ Ընդհուպ պիտի ղրկուին ի Կրետէ և Եպիրոս։

—Վառնա, 18 Նոյեմբեր

Բ. Դուռը չուզեր զինուք միջամտել պուլկարական խնդրոյն։ հրաման ղրկած է սահմանագլուխ հրամանատարներուն՝ պաշտպանողական վրայ մնալ և յարձակում եղած տեղն միայն գուրս ելնել այդ դիրքէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ըստ առաջարկութեան Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովոյ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին պաշտօնագիր մը ղրկելով՝ մտերմաբար յորդոր կարդացած էր ի մասին կարգադրման Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի և Պատրիարքարանի յարաբերական վիճակին։

Կիլիկիոյ Ամեն. Ս. Կաթողիկոսը պատասխանելով, գոհութիւն յայտնած է Ն. Սրբազնութեան, որ առաջին առթիւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրն խորհրդակցութեան նիւթ ընելով՝ դայն բարարվին կարգադրելու հաճութիւնն ունեցած է։

Ս. Կաթողիկոսն այս պատասխանագրոյն մէջ բացարձակապէս կ'արտօնէ Ս. Պատրիարք Հայրն որ ինքն իւր ուղղած եղանակաւ վերջնական եզք մը տայ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդրոյն, և ինք պատրաստ է հնազանդելու Ազգ. Վարչութեան և Ազգ. Ժողովոյ որոշմանց, որք պիտի տրուին հարկաւոր գուսան և ի շինութիւն Կիլիկիոյ Ս. Աթոռոյն և Ժողովրդեան։

Ս. Կաթողիկոսն կը յաւելու թէ վանքը այժմ խարխուլ վիճակի մէջ գտնուած լինելով՝ պէտք ունի նորոգութեան, ուստի առ այս հարկաւոր է քնդհանուր հանգանակութիւն մը։ Նաեւ պապական և բողոքական քարոզիչք ամեն տեղ վխտալով՝ մեր ազգայնոց մտքերն սկսած են պղտորել, ուստի սոցա շահատակութեանց առաջքն առնելու համար կարող եկեղեցականներ Պատրիարքարանէն պէտք է ղրկուին ի Կիլիկիա։

Ամեն. Տ. Գարեգին Ս. Պատրիարք Հայրն Կիլիկիոյ Ամեն. Ս. Կաթողիկոսի սոյն պատասխանագիրն Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովոյ մատուցանելէ յետոյ՝ կը լսենք թէ Եկեղեց. Համագումար Ժողովոյ եւս պիտի ներկայացընէ, ըստ որում, ինչպէս կը լսենք մեր ընթերցողք, Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրն նոյն Ժողովոյ օրակարգին մէջ կը դնուի։

Ամեն. Ս. Պատրիարքը Թաքրիր մը ղրկելով Բ. Դուռը, Կիլիկիոյ Ս. կաթողիկոսի ամսաթոշակաց կանոնաւորապէս վճարման մասին խնդիր ըրած է կառավարութեան։

Վեհ. Մակար Կաթողիկոսի Օծման առթիւ մինչեւ երեկ ո և է հեռագիր հասած չլինելով ի Պատրիարքարան, Ամեն. Ս. Պատրիարքն հեռագրաւ այս մասին տեղեկութիւն խնդրեց Ս. Էջմիածնայ տեղակալ Դեր. Տ. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոսէն։

Աւասիկ պատճէնն հեռագրոյն զոր, ինչպէս արդէն ծանուցինք, Ազգ. Ժողովոյ Ս. տեղապահ Վսեմ. Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան այս երկուշաբթի առաւօտ ուղղած է առ Վեհ. Մակար Կաթողիկոս։

Նորին Վեհ. Սրբազնութեան Կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց յ! Ջմիածին

Ճանուն Ազգային Երեսփոխանութեան փութամ շնորհաւորել զՍուրբ Օծումն Ձեր սրտաբուղխ մաղթանօք վասն բարօրութեան կենաց Վեհ. Հայրապետիդ յԱթոռն Կաթողիկոսութեան ամենայն Հայոց, ի շինութիւն Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ։

Ստորագրեալ

ՏԻԳՐԱՆ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

Երեւանէն մեզ գրուած Նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ տեղւոյն ազգային՝ ի պատիւ Վեհ. Մակար Կաթողիկոսին՝ 4000 ռուբլիի սեղան մը տալ փափաքեր են Ն. Վեհափառութեան, այլ Վեհ. Կաթողիկոսն մերժեր է, խորհուրդ տալով որ այդ գումարը գործածուի բարեպատակ գործի մը։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձրը. Մեծ-Եպարքոսին եւ Ներքին ու Դատական գործոց Վսեմ. Նախարարաց հետ։

Ամեն. Ս. Պատրիարքն հեռագրաւ և սիրալիրական կերպով ի Կ. Պոլիս կոչեց զԴեր. Դաւոնդ եպ. Շիշմանեան, որ Եւդոկիա կը գտնուի և տեղւոյն ազգային գործոց միջամտելով գժտութեանց տեղի տուած է։

Կրօն. ժողովն՝ ըստ առաջարկութեան Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին և ըստ խնդրանաց Տիվրիկի ազգայնոց, վիճակին առաջնորդ կարգեց զՊ. Վարդան վարդապետ։

Նոյնպէս եէնի գիւղի վրայ մի նոր քահանայի ձեռնադրութիւն եւս արտօնեց։

Ամեն. Ս. Պատրիարքն անցեալ շաբաթ օր Պալատաս ազգային երկսեռ վարժարաններն այցելելով՝ քննեց աշակերտներն, և նոցա վիճակը գոհացուցիչ գտնելով իւր գոհունակութիւնն յայտնեց և հայրական օրհնութիւններ տուաւ։

Նոյնպէս տեղւոյն Դեր. քարոզչին և Թաղ. խորհրդոյ միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը բառնալով, հաշտեցուց զնոսա։

Ուսումնական Խորհրդոյ Օժանդակ Մասնախումբն անցեալ կիւրակէ օր գումարուելով իւր Դիւանն կազմեր և Դեր. Յովսէփ վարդապետ Այվազեան Ատենապետ և Յ. Ոսկան Էֆ. Ատենադպիր ընտրուեր են։

Յիշեալ Մասնախումբն անհրաժեշտ պէտք զգացած լինելով Մայրաքաղաքիս Թաղ. վարժարանաց երկսեռ դասուորակաց, ուսուցչաց և տեսչաց ցանկը ի ձեռին ունենալ հանդերձ կարեւոր ծանօթութիւններով, խնդրեր է Ուսում. Խորհրդէն յատուկ այցելու պաշտօնեի մը միջոցաւ պատրաստել տալ այդ ցանկն։

Օժանդակ Մասնախումբը կիւրակէ օրերը պիտի քնէ իւր նիստերն։

Սեբաստիոյ Մայր Եկեղեցւոյ առաջերդ Տէրդարձրիել Հայրն, որ Սեբաստիոյ ուսումնարանի մը կառուցման հանգանակութեան համար աստ եկած է, հրաւիրմամբ Զալաթիոյ պատուաբժան Թաղ. խորհրդոյ՝ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց այս կիրակի օր Ս. Լուսաւորչայ Եկեղեցւոյ մէջ։ Ցեռ աւարտման պատարագին, ի պատիւ պատարագիչ Հօր, Զալաթիոյ Սեբաստացի պանդուխտ ազգայիններէն ոմանք սեղան մը տուին, ուր ներկայ գտնուեցան նաեւ տեղւոյն քարոզիչ Արժ. Յովսէփ վարդապետ և Արժ. Յովհաննէս քահանայ Հիւսնեթարպէյեան։ բաժակներ առաջարկուեցան յանուն Սրբազան Պատրիարք Հօր և յանուն Սեբաստիոյ առաջնորդ Պետրոս Սրբազանի։

Ազգային Ժողովոյ յառաջիկայ ուրբաթաւոր նիստը ժամը 7ին գումարել որոշուած լինելուն պատճառաւ, Ուսումնական Խորհրդոյ շաբաթական նիստը նոյն օր, առաւօտուն, ժամ 4ին տեղի պիտի ունենայ Զալաթիա։

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓԻԽՈՒՆՆԵՐ

Ազգային Ժողովոյ ԺԳ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ 15 Նոյեմբեր, ի Մայր-Եկեղեցւոյ Գում-Գապուի։

Ատենը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 6ին և փակուի 8ին։

Հրաւիրեալ են Ազգային Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

Մնամ աղօթարար

Պարոյենտ Կ. Պոլսոյ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԵՊԻՍԿՊՈՍ

13 Նոյմ. 1885

ՕՐԱԿԱՐԳ

Պատրիարքական ընտրութիւն Ս. Երուսաղեմի։

Ստորագրեալ

Ց. ԳՈՒՐԳԷՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԸՆԴ ՄԷՋ ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ

ՊՈՒԼԿԱՐԻ ՑԱՂԹԱԿԱՆ

ՎԵՐԱԳՐԱՒՈՒՄՆ ՏՐԱԿՈՄԱՆԻ ԵՒ ԶԱՐԻՊՐՈՏԻ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ

ՀԱՎԱՍ այս առաւօտ հետեւեալ կարեւոր հեռագիրը կը հաղորդէ մեզ։

Սոֆիա, 24 Նոյ.—Անցեալ կիւրակի Պուլկարք վերագրաւեցին Տրակոմանի կիրճն և երէկ ալ զՍարիպրոտ։

Զրոյց կը պտտի թէ Սերպիացիք հրկիզած են զՎիտին։

Բեղրսպուրգ, 24 Նոյեմ.

Ժուրնալ դը Սէն Բեթերսպուրկ կը հաստատէ թէ տերութիւնք, ըստ առաջարկութեան Ռուսիոյ, պիտի ձեռնարկեն դադրեցնել Սերպիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ թշնամութիւնները։

ԱԺԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

Բեղրսպուրգ, 21 Նոյմ.

Ժուրնալ դը Սէն Բեթերսպուրկ կ'ըսէ. «Եթէ Միլան թագաւորն ամեն պարագայի մէջ որոշած է Սոֆիա հասնիլ, իւր այս «յաջողութիւնը կարծածէն աւելի սուղ պիտի վճարէ։ Տերութիւնք իրաւունք ունին «դադարութիւններն յարգել տալ Պալքանեան ժողովրդոց, և Գերմանիոյ Երեսփ. «ժողովոյ բացման առթիւ Կայսեր արտասանած ճառն եւս պարտի ուղղել նոցա «ընթացքը։ Մնաց որ, ցորչափ Ալէքսանդր «Իշխանն որոշած է թողուլ զԱրեւ. Բուլգարի, «Սերպիոյ կողմէ պատերազմի չարունակու. «թիւնն անտեղի է։»

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԱՑ ԱՆՈՒՆՈՒՄՆ

Կայսերական հրամանաւ, Արեւ. Բուլգարիի օսմ. պատուիրակի պաշտօնն յանձնուած է Վսեմ. Ճէվատէթ փաշային և Վսեմ. Ալբօ էֆէնտիին, որոց պիտի ընկերանայ Սպայակոյտի գնդապետ Հիւսնի պէյ՝ իբր օգնական։

Թուրքէ կը ծանուցանէ թէ, Բ. Դուռն որոշած է, յԱրեւելեան Բուլգարի ղրկուելիք պատուիրակէն առաջ, Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Ֆերիա պէյն ղրկել ի Փիլիպէ, նախնական քննութիւններ կատարելու պաշտօնով։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԻՇԽԱՆԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ալէքսանդր Իշխանը պատասխանած է Բարձր Մեծ-Եպարքոսի հեռագրին, որ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, կը հարցնէր Իշխանին թէ կուզէ զինադադար առաջարկել Սերպիոյ և մանդամային կայս. պատուիրակի մ'առաքման որոշումը կը հաղորդէր։

Իշխանն իւր պատասխանին մէջ ցաւ յայտնելով հանդերձ պուլկար և սերպ ժողովրդոց միջն արիւնհեղութեան համար, կ'ըսէ թէ իւր զինուորական պարտաւորութիւնը կը պահանջէ իրմէ զինու զօրութեամբ պայտպանել օսմ. հողն ուր արշաւած է սերպական բանակն, թէ ինք չէր կրնար զինադադար առաջարկել այն յաղթանակներէ յետոյ զորս տարաւ սերպական զորաց վրայ, վասն զի այդու իւր բանակին անձնասիրութիւնը պիտի վիրաւորէր և թէ սերպ հողին վրայ միայն կրնայ զինադադար կնքել։

Գալով պատուիրակի առաքման, Իշխանը կը նկատէ թէ արդի պարագայից մէջ այդ տեսակ պատուիրակութեան մ'առաքումն յԱրեւ. Բուլգարիի անպարմար է, հետեւաբար կը խնդրէ Վեհ. Սուլթանի կառավարութենէն որ բարեհաճի պատերազմիելքին սպասել։

Վեհ. Սուլթան Իմթիյազի պատուանշանի արծաթեայ չքաղամները նուիրեց Սարապատի Դրան բարձրագոյն պաշտօնէից։

Բուլգարիի Պէ լիբերալ յութեան ատենն տարուեցաւ Նիկոլէի կրտավարիչ Էնիս էֆէնտի։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ իրիկուն սովորականէն կանուխ մեկնեցաւ Բ. Դռնէն։ Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտի և Եպարքոսական Թղթակցութեանց դիւանի անօրէն Մէհմէտ Ալի պէյ, մինչեւ գիշերուան ժամը 1½ դրական աշխատութեամբ զբաղեցան և ապա Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին քով երթալով մի քանի ժամ խորհրդակցեցան։

Գերմանական, աւստրիական և ռուսական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով, իրաց ներկայ վիճակին վրայ երկարօրէն խորհրդակցեցան արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

Եգիպտական խնդրոյն առթիւ Բ. Դրան և Սըր Ուոլֆի միջեւ կնքուած պայմանագրութիւն երէկ պաշտօնապէս փոխանակուեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և անգլիական դեսպանին միջեւ։

Սպանիական կառավարութիւնը կարդոլոս Գ-ի պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրեց Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի։

Լոնտոնի օսմանեան նորընտիր դեսպան Բիւսմէտ փաշա երէկ վառնայի ճանբով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

Պետական Խորհրդոյ նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշա, Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Միխէր փաշա, Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա և խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտի երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով երթալով, մասնաւոր խորհրդակցութիւն մ'ունեցան։

Վեհ. Սուլթանի հրամանաւ, իւր թիկնապահներէն Տրէյսէ փաշա ալ հանգստեան թոշակ պիտի ընդունի։ Տրէյսէ փաշա ցվերջ ներկայ դեպքերուն աստ պիտի մնայ և ապա իւր հայրենիքը պիտի վերադառնայ։

Պարսկական և ռուսական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։